Regd. No. M 3289 విజీపత్రికఅణా Regd. No. N·45

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు ప్రకటింపబడును

సం॥ చందా రూ. ౬ 102711 మార్చి ౧౧వ తేది ౧౯౩౭ గురువారము అర్ధ సం॥ చందా ౩

సంపుటము ౧౧ { త్రూపుబజారు, హైదరాబాదు - దక్కన్. శా. శ. ౧౮౫౮ = శ్రీధాతసం॥ ఫాల్గుణ శు॥ గురువారము. = ౧౮ వ అర్దిబెహిస్తు ౧౩౪౬ ఫ. } సంచిక ౭౫

మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభుత్వపు బావులుత్రవ్వుశాఖ

౧౩౪౫వ ఫ. నివేదిక, రాయచూరు

మ. ఘ. వ. నిజాంప్రభుత్వము బావులశాఖ (Well-sinking Department) కు ౧౩౪౫ ఫ. లో పంతయు లిమోజాద్దుమర్ గారు అధికారిగనుండిరి. వారికి సహాయులుగా మహమ్మదు ఆసదుల్లాగారు యుండనియుగనుండిరి. ఈనివేదనకాలమందు మర్ గారిని నిర్మాణశాఖ [శాహిబాబాదు]యొక్క- సిఫ్రురుయం జనీరుగారు నల్లగొండజిల్లాలో నిగుకన్నట్లు బనకట్ల వేయదలచిన స్థలమును భూగర్భపరిశోధనచేసి ఆ బనకట్ట నిర్మాణమునకు కావలసినవి మెంటు ఆ సమీపమున దొరకునేమో నివేదించుటకై కోరగా ఆదాయశాఖవారు అంగీకరించి పంపిరి [ఆదాయశాఖవారు పంపుట ఏలనన, బావుల త్రవ్వించుశాఖ ఆదాయశాఖయొక్క ఒకభాగమైయున్నది.] అందుచే ప్రధానాధికారి ౭-౭-౧౩౪౫ ఫ. నుండి ౫-౮-౪౫ ఫ. వరకు ఈబావులశాఖ పనిచేయలేదు. దురదృష్టవశమున ఇదేనివేదన కాలములో ఆసదుల్లా గారుకూడ జబ్బుపడి మర్ గారువచ్చినతర్వాతకూడ ఆరునెలలు ౧౬ రోజులు శెలవుగైకొనియు దానాత్రి ఆసంవత్సరాంతమువరకును ఆజీర్ణబాధితుడై పనిసరిగా చేయజాలకపోయెను. ఇట్లు ఉద్యోగులు పనిచేయలేకపోవుట నివేదికలో గమనించదగిన ఒకఅంశము.

గ్రామసంఘమువారి శిఫారసుపై బావులశాఖకు రెండవఅంశము (బి-డివిజను) చేర్పరచుటకు ప్రభుత్వానుమతి ౬౩-౧-౧౩౪౫ ఫ. నాడే లభించెను. అంతేగాక ఈఅంగమునకు ఆధిపత్యము వహించుటకొక యింజనీరును, వారిక్రిందపనిచేయుటకు ౩ సూపర్వైజర్లను, ౩ ఓవర్సీరులను, ౩ సబ్ ఓవర్సీర్లను తయారుచేసికొనుటకై రూ ౧౫౦౦౦ లు శాంక్షనుచేసిరి కాని అయ్యుద్యోగులను ౧౧-౧౦-౧౩౪౫ ఫ. నాటివరకు వియోగించనందున రెండవఅంగపుపని ప్రారంభముకాలేదు.

పనిసరిగా సాగకుండుటకు నివేదికలో ఇంకొకకారణముకూడ చెప్పబడినది. ఈక్రొత్త అంగమున ఎవరినిగాని నియోగించునపుడు అతనికి నిర్ణయించిన గ్రేడుయొక్క తక్కువమొత్తముతో ప్రారంభించవలెనని ఉత్తరువుచేయబడినది. ఈగ్రేడులును నిర్మాణశాఖలో గ్రేడులును, ఒక్కటియైయున్నవి. ఇపుడు మర్ గారడుగుచున్నదేమనగా, నిర్మాణశాఖోద్యోగులు ఉపకారవేతన ప్రాకర్ద్యముక్తముయెయుండ, బావులశాఖ గ్రేడులు అట్టిఉపకారవేతన సౌకర్యములేనివైయున్నప్పుడు రెండుశాఖలలో ఒకటే విధపుగ్రేడులు ఉంచుటయెట్లు చెల్లును? మరియు ఈశాఖ పనిచేయు రాయచూరుజిల్లాలో వసతులు కలిగిచ్చినగాని దొరకవు. దీనివల్ల ఉద్యోగులకు మిక్కిలికష్టము. ఈకారణములచే ఈశాఖయొక్క రెండవఅంగములో నియోగించుటకై మర్ గారు కొందరగ్రాజుయేట్లను నియమించుకొని వారికిజీతముల గ్రేడుసరిగా నిర్ణయించి వారికి ఇవ్వవలెనని లేదట. అందువలన గ్రామసంఘము నిర్ణయించిన జీతములనులభించు ఇతరులనుచూడవలసివచ్చినదట. ఇట్లు "తక్కువపారిశ్రమము గలవారలను గ్రహించవలెనని వచ్చుటచే, అనివిస్వగ దేహము గాంభీర చెడినది. ఇంకను చెడగలదు. అని మర్ గారు నివేదికలో సూచించిరి.

యంత్రములశాఖలో ఉద్యోగములకు, ముఖ్యముగా ఫోర్మన్ పనికి తగినవాడు దొరకుట కష్టముగనున్నదనుచు, మర్ గారిట్లు విచారపడినారు. "ఇపుడు శాఖవశమున రూ ౧౩౭౦౦౦ల విలువగలపంపులును ఇతరసామానులును యున్నవి- ఈపంపులను కంట్రాక్టరుపనిగా ఉపయోగించుటయేగాక, స్థానికముగ కావలసిన చిన్నచిన్నరిపేరీలను తనిఖీచేయుటకును అవసరమైన సంపూర్ణభారమును వహించగలవారిని నెలకు ఫాలీ ౧౫౦ల జీతముపై కనుగొనుట సాధ్యముగాదు- యంత్రములను పనిచేయించుటయందు సమర్థులగు పనివారలుండుటవల్ల ఈవిలువగల యంత్రములు చెడకుండ జాగ్రత్తగనుంచవీలగును. కావున పైజెప్పబడినవిద్యాంధములను తొలగించుట సాధ్యమగునని నమ్ముచున్నాను. అది చేయబడునంతవరకు నాపనియంతయు అటంకపరచబడగలదు. పంపులుత్వరలో చెడిపోవుటకు అవకాశముండుటయేగాక జరుగగలపనియొక్కకూడ చాలహీనమైనదిగ నుండగలదు."

ఇంతటితోనైనను ముగియలేదు మర్ గారి విచారము. విఘ్నేశ్వరుని పెండ్లికి అన్నియువిఘ్నములే. క్రొత్తపంపులను కొనుటకైరూ. ౫౯౦౦౦లను గ్రామసంఘమువారు మంజూరుచేసిరి. కాని మర్ గారు "ప్రభుత్వముయొక్క అనుమతి లభించునంతవరకు ఈవిషయములో ఏమియు చేయజాలకపోయిరి. ఇందువల్ల చాలఆలస్యము జరుగుట సహజమేగదా!" ఇంకొక దురవస్థను గమనించుడు. ఒకానొకరింగ్సుగారులో ఎక్కడనో ఎట్టిఉన్నత ప్రత్యేకత రూపసంబంధములేనిచోట నేలతొలగిపడియుండి, ఏ యంజనీరుతోగాని సంబంధములేనిదిగ ఉండుటచే వారలవద్దనున్న సంపులకైనా ముంచిన బజారులో దొరకవా అనునది కనుగొనుటయే చాలకష్టమాయెనట. కాబట్టి పైఅధికారి అనుమతిపొంది తనయింజనీరును వెంటబెట్టుకొని బొంబాయికిపోయి విచారించి బేరముచేసికొనివచ్చెనట. అక్కడతేల్చుకొనినదానికంటె చౌకగా ఇంకెచ్చటనుదొరకదని మెచ్చుకొనుచు మర్ గారు తుదకు చెప్పినదేమనగా ఆలర్డరిచ్చినట్టి సామాను నివేదిక సంవత్సరాంతములోగాలింగ్సుగారు చేరకపోవుటవల్ల ఉద్యోగులసంఖ్య హెచ్చింపబడినను పనిఎక్కువ జరుగలేదట.

పంపులపని ఇంతమాత్రముజరిగినది. ఇకసం హారచికిత్సాలయముపని, గ్రామగ్రామములకు సంబంధముచేర్పరచు పనినిగూర్చి నివేదికలో కొంతప్రస్తావింపబడినది. బావులుత్రవ్వుశాఖయొక్కపనియగు బావులుత్రవ్వుటను పరిగా జరుగజాలలేదుగాని ఈక్రొత్త గ్రామోద్ధరణకార్యములు ఈశాఖచేతికెట్లువచ్చెనో తెలియుటలేదు. మర్ గారు ఈవిషయమై మొదలుపెట్టుటలోనే "నాకుచాల విచారము వేయుచున్నది" అనినారు. ఏమనగా రాయచూరుజిల్లాలో అంటువ్యాధులును ఇతరవ్యాధులును చాలఎక్కువగానున్నవట. వాటి నివారణలో వాయమును ప్రజలకు యుక్తిబోధిప సహాయముతో భోధించిన చాలలాభముండుననియు, అప్పుడప్పుడు అక్కడక్కడవచ్చురోగముల చికిత్సకై ఒకసంచారౌషధాలయముండిన ఎంతో ఉపకారముననియు మర్ గారుఆశపడియుండ, "తగిన ప్రచారకుడు దొరకనందువలన" అపనికిపుగ ట్టనే సమగాటినది. కాని మర్ గారికి ఆశపోలేదు. "ఎవరుగాని స్వచ్ఛందసేవకుడు నాతో పనిచేయుటకు దొరకుట సాధ్యపడదాయని నేను సూచించుచున్నాను; బహుశా మ. ఘ. వ. నిజాంగారిశాస్త్రిములలో పనిచేయుమిషనరీ సంఘములో దేనినుండిగాని ఇండియన్ రెడ్ క్రాసునుండిగాని ఎవరైనను స్వచ్ఛందసేవ చేయుటకురావచ్చును." అని ఆశతోసూచించినారు.

ఇక రోడ్లవిషయముచూతము. ఈశాఖకు ౧౩౪౧ఫసలీ ఆర్థికసంవత్సరము అంతముకావచ్చుచుండగా రూ. ౬౦౦౦౦లు అప్పగించబడెనట. ౧౩౪౫ ఫ. లో కుష్టగి, గంగావతి, సింధునూరు తహసీల్దారులతోకలిసి ఆలోచించి గంగావతితాలూకాలో కొరట్లికిపడమట గూమూరువద్ద వాగుదాటుటకు శాశ్వతమైన ఒకకంతెన చేయుటకు తీర్మానించుకొనిరట. ఇదివేయుటచే ప్రత్తి,ధాన్యము క్రొత్తమాకవి- గంగావతి రోడ్డుకు చేరేలాగునట, మరియు; గంగావతిని విశిరారోడ్డుపై ౧౬వ మైలువద్ద ముగియుచు కనకగిరివిశలుపుచిన్నకను ప్రక్కత్రోవను కూడ బాగుచేయతలచిరట. దీనివలన నిర్మాణశాఖవారిరోడ్డుపై ఎన్నియోమైళ్లుతడదుట తప్పునని వారలాశపడియుండిరి. ఈరెండు నిర్ణయముల నమలుపరచుటకై చేయవలసిన పరిశీలన అవన్నిటినిచేసిరి. ప్రభుత్వద్రవ్యమును మిగిలించి ఖర్చునుమట్టసముగ మంజూరుచేసినంతమొత్తములోనే పనిటకై మర్ గారు హైలాపూరువద్ద ఒకగ్రామములో పడిపోయిన గోడనుండియు, కొన్నినదలివేయబడిన గ్రామములనుండియు పైజెప్పినరోడ్డువేయుటకు రాలయు సామానుతెచ్చుకొనుటకై అనుమతినికోరుచు అవ్వల్ తాలూక్దారుగారికి దరఖాస్తునిచ్చిరి. (అపాడుపడినఇండ్లన్నియు ప్రభుత్వమువారిసొత్తేగదా అండి!) కాని తాలూక్దారుగారి అనుమతివచ్చువరకు వర్షాకాలము ప్రారంభమాయెను. అందుచే ఏపనియుసాగలేదు. జనిజెరాలోడ్డువేయు పనితో కల్లుగీయుచెట్లను కొట్టివేయుటకు ౧౫-౬-౧౩౪౫ ఫ నాడు పంపబడిన దరఖాస్తులోనే కోరబడినఅనుమతి సంవత్సరాంతమువరకుగూడ లభించనందువలన ఆగియుండెనట.

వ్యవసాయమున కుపయోగించు బావుల విషయములో ఆదాయశాఖ కార్యదర్శి సూచనపై రాయచూరుఅవ్వల్ తాలూక్దారుగారితో మర్ గారుకలిసిఆలోచించి వారియుభయులుకలిసివ్రాసిన ఒకనివేదికనుతయారుచేసి సమర్పించిరట. ప్రభుత్వమువారి ఆలోచనయేమనగా వ్యవసాయమునకుపయోగించగల బావులను త్రవ్వించి వాటికైనఖర్చును సిస్తీపన్నురూపమున వసూలుచేయుట. తాలూక్దారుగారు వారుచేసిన మోటలకొక్కొక్కబావిత్రవ్వ ఎనిమిదెకరములకు నీరుపారవచ్చునని లెక్కవేసి, సరాసరిన ఎకరమునకు సంవత్సరమునకు ౧౦రూపాయలకంటె ఎక్కువపన్నువిధించ వీలులేదు గనుక అందులో ఖర్చులుపోగా ప్రభుత్వమువారికి ౬౫రూపాయలను రూ౬౦లు నికరముగ్గ మిగులునవిరి. కాని రూ౫౦౦ఖర్చుతోత్రవ్వబడుబావి పైనాటికి సంవత్సరమునకు ౫౦లవడ్డీవచ్చుననే లెక్కించిన రూ౧౫౦లు ఆగుననిరి. మరియు రాయచూరుప్రాంతములో నల్లభూమిఎక్కువ. మెట్టపంటలెక్కువ. తరీసేద్యమునకు అనేకులకు ఇష్టములేదు. (దీనికిఒకకారణము నైసులలాటి పెత్తిఎంతహీనముగనుండవలయునో అంతహీనముగనుండుటయని నివేదికలో అంగీకరించబడినది.) అదియుగాక నల్లభూములలో తరీసేద్యము కష్టముకూడ కనుక ఏకొద్దిమందికో మాత్రమే సాధ్యమని మర్ గారనుచున్నారు. నల్లభూమిప్రాంతములలో కాలువలు ప్రాజెక్టులువేయించవచ్చునుకాని బావులుత్రవ్వించుమాట ఇష్టపడరట, కానిఈప్రాంతములలో అక్కడక్కడ కొద్దిగనీరుకట్టిన ఫలించుస్థలములోనేయుచోట్ల ఈబావులను త్రవ్వించవచ్చునట. అయితే కొన్నిపెద్దనల్లాలగట్టుపొడవునను, ఒకదానికొకటదగ్గరలేక దూరముగనుండు స్థలములలోను త్రవ్వించినచోటిప్పు ఒకటికంటె ఎక్కువ మోటలబావిత్రవ్వించుటకష్టము. వరిపంటసాధ్యమేకాదు, అక్కడక్కడమాది తోటపెరుగుటకుసరిపోవు ఒంటిమోటబావులను త్రవ్వించవచ్చునటగాని రైతుకు దీనివల్లలాభముగాలకొద్ది. ప్రభుత్వమునకుమున్న అని మర్ గారు తేల్చివేసినారు.

ఈశాఖకు బడ్జెటులో రూ౩౭౨౬౦లుమంజూరుచేయబడగారూ౫౮౫౬౭-౧౪ ౩౧/౩లు ఖర్చైనది. గుర్గుంటపంపుస్థానములో పనులకును. వ్యవసాయపుబావులకును. గావఘురోద్యమ రూ౧౧౪౭-౩-౧౧లు ఖర్చు అయెను. మొత్తముమీద ఆఫీసుఉద్యోగులుఆసామ యిమున్నకైఅయినఖర్చు అసలుపనికైఅయినఖర్చు అసలుపనికైఅయినఖర్చుతో పోల్చిచూచిన ... యింటికే౬౭౭లెక్కువ నుండెను. పూర్వసంవత్సరములో వేయించిన... ఇట్లుండువాటువు కొనకములు మొదలు... చేసి యంత్రములను ఎక్కువచేసి, పనియేమియు జరుగకపోవుటయే.

౧౦వ పేజి చూడుడు

Verus established a Local Board for H. E. H. Nizam's State See page 3.

మాసన్నకధ

శ్రీ ము[illegible] మేము [illegible] న్నాము. అసలు చిన్నప్పుడంతా [illegible] వాళ్లము కొంత. కుటుంబాలలో ఎవరి [illegible] లోనే [illegible] వారు విడిపోయి కొన్నాళ్లపాటు [illegible] నివసించాము. ఇప్పుడు మళ్లీ [illegible] సుఖోదాయకంగా [illegible] దేశదేశాలు తిరిగి ఆఖరుకి ఒక్క చోట చేరాము. చిన్నప్పటి సహవాసం అందరిలోను కొద్దోగొప్పో వుండటంవల్ల మళ్లీ అంతా కలిసివుందామని కోరిక కలుగుటయేగాక [illegible] ఆలోచించుకొని గుళ్లు [illegible] అంగడి పాలెని మా అందరిలో పెద్దవాడున్నూ మధ్యస్థుడును అయిన శాస్త్రిని నాయకత్వానికి ఎన్నుకొన్నాము. ఇంటిపెత్తనమంతా శాస్త్రిని మీదపెట్టి ఆవేళకు విశ్రాంతియిచ్చుకొని [illegible] దానికి అంతా సిద్ధమయ్యేవాళ్లము. ఇట్లా [illegible] దినాలు గడిచిపోయ్యాయి.

ప్రపంచంలో నుండే ప్రతిసంసారంలోను [illegible] కష్టసుఖాలు ఎదురౌతాయి అదను చెప్పకోనవసరం లేదు. కాని మా సంఘంలో అట్టివేమి లేకుండా చాలాకాలము నుండి గడుస్తున్నది. శాస్త్రి ఆజ్ఞకు మాయింట్లో అంతా బద్ధులమే. అథవా ఎవరైనా ఏనాడో [illegible] తెలవకచెబితే శాస్త్రి దాన్ని బాగా ఆలోచించి ఆ ప్రకారమే [illegible] ప్రస్తావిస్తాము. కాలం గడుపుతు వున్నాం మా యింట్లో మేమంతా.

ఆనాడు శుక్రవారం కలవురో [illegible] చేత అంతా కొన్నాళ్లు కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకొని నాలుగు గంటలకు [illegible] ఎవరిదారిని వాళ్లము బయలుదేరినాము. నేను సుందరం బాబా [illegible] సినిమాకు వెళ్లేము రాత్రిపది గంటలయ్యేసరికి ఇంటికొచ్చేము. ఇప్పుడు శాస్త్రి మమ్మల్ని అందర్నిపిలిచి "ఒక ముఖ్యవిషయంలో మీరందరూ నా సలహా అంగీకరించాలి" అని అన్నాడు. వెంటనే ఆతంతో "ఏమిటి" అని అంతా ఒక్కసారే అడిగాము.

వాడు జరిగిన విషయం శాస్త్రి చెప్పనారంభించినాడు

"నేను కలప [illegible] దాకా వెళ్లి వాస్నేహితుని యింటికి వెళ్లేను. [illegible] అక్కడను వేళ్లేసరికి ఆ కాస్తంతా చాలా గడబిడగా వచ్చిపోయే వాళ్లతోను, పోలీసులతోను, హెల్తాఫీసరులను నిండి పోలిటీ ఆరోగ్యశాఖాసిబ్బందితోను నిండి వున్నదాయెట్లు ఇదేమా? అని ఆలోచించుకొంటూ ఆతుర్తాగా మా స్నేహితుడుండే భాగంలోనికి వెళ్లేను [అయింట్లో ప్రత్యేక ప్రత్యేక భాగాల్లో చాలామంది అద్దెకుంటున్నారు లెండి] ఇంట్లో ఒక మూల మాస్నేహితుడు అతని భార్య కళ్లనీళ్లెట్టుకుంటూ ఏడుస్తు వున్నారు. నాకేమీ తోచింది కాదు వెంటనేమా స్నేహితుణ్ణి సంగతేమిటని అడిగి తెలుసుకొని ఓదార్చేను. అసలు సంగతిది.

"ఆవీధిలో ప్లేగు ప్రారంభమైంది అంతేకాకుండా మాస్నేహితుని యింటి ప్రక్క భాగంలో నివసిస్తున్న ఒక యువకుడు హఠాత్తుగా ప్లేగువలన నిన్న చనిపోయాడు. ఈ సంగతి తెలియగానే ఆరోగ్యశాఖవారు వచ్చి ఇల్లు ఖాళీ చేయించి అందర్ని ఇల్లు విడచి కేంపుల్లోకి పొమ్మన్నారు అందుచేత హఠాత్తుగ ఎక్కడికి వెళ్లిపోదామా అన్న ఆలోచనతోను ఇదివరకు అనుభవం లేకపోవుటవల్లను సహజంగా ఉండే ప్రాణభీతివల్లను విచారిస్తూ ఉన్నారీద్దరు."

సంగతంతా విన్నాక నాకు జాలివేసింది. ఈ పూళ్లో ఉండే పరిస్థితులు వాళ్లకు బాగా తెలియవు గదా అనిని పాపం ఊళ్లో ఏమనక పడిపోతారో అని అన్ని ఆలోచించి వాళ్లకేమైనా సహాయం చేద్దామని నిశ్చయించుకొన్నాము మనమంతా భాగ్యతీయులం ఇన్నాళ్లు మనమంతా ఏసోదరభావంతో ఐకమత్యంగా ఉంటున్నాము అట్లే ప్రతిభారతీయసోదరుడు ఐకమత్యంతో ఉండాలని నా ముఖ్యోద్దేశం ప్రపంచంలో కష్టసుఖాలు ఎవరికీ శాశ్వతం గావు. అవు కొట్టి సాధ్యమైనంతవరకు మనదేశసోదరుల కష్టసుఖాలు మనవనితలచి ప్రతివాడు ప

నేను — మా శాస్త్రి

రోపకారానికి సిద్ధపడి యుండాలని నావుద్దేశం. అందులోను ఇటువంటి విపత్కాలంలో సతీమణులు [illegible] తానోక స్వచ్ఛంద సేవకుడై సాదరమును సోదరులను రక్షించటం ప్రతివారి కర్తవ్యమని చెప్పితీరాలి. ఈ మొదలైన భావాలు నావ్యాకులంలో కరగేటప్పటికి నాకొకవిధమైన ఆవేశంకలిగి వెంటనే నేను మీ ఎవ్వరి సలహా తీసుకోకుండా ఆతనిని మనయింటికి సకుటుంబంగా [illegible] ప్రతులిద్దరే లెండి] ఆహ్వానించాను అరగంటలో వాళ్లువస్తారు కనుక మీరందరు ఈనాసాహసాన్ని మన్నించి వాళ్లతోబాటు వాళ్లు నా ఆహ్వానిస్తారని అనుకుంటాను. ఇన్నిదినములనుండి మీరు ఇన్నాంత గౌరవంగా చూస్తు నామాటలను మన్నిస్తున్నారో అట్లే నేను మీ నామాటకెదురుచెప్పరని నమ్ముతున్నాను అని గట్టిగా పెద్దలెక్చరిచ్చాడు మేమంతా శాస్త్రి ఉపన్యాసాన్ని విని ఆశ్చర్యపడ్డాము ఆతని తోటి తా ఒక్కసారిగా అంగీకరించాము ఇంతలో సామానుతోపాటు మా శాస్త్రి స్నేహితుడు అతనిభార్య వీధిలో బండి దిగారు శాస్త్రి ముందు వెనక మేము అంతా వారిని ఆహ్వానించాము చేరియుక పెట్టె అందిపుచ్చుకొని ఒక్కసారిగా సామానంతా ఇంట్లోకి జేర్చివేశాము శాస్త్రి ఆజ్ఞానుసారము వారిని శాస్త్రి గదికి తీసుకొనివెళ్లి ఆగదిని వారిస్వాధీనం చేసి యీయిల్లంతా మీస్వంతయిల్లులాగ చూసుకొండనిన్ని మీకేం కావాలన్నా మాతో చెప్పండి కాస్త్రంకూడ కొంత నెయ్యకొని నాబోటి స్నేహితులజాతకాన్ని పరిశీలించి చెబుతూండేవాడు ఊళ్లో అనేకమంది పెద్దలు పిన్నలు అంతా మా శాస్త్రిచేత తమజాతకాన్ని పరిశీలింపచేసి తృప్తిపొందుతారు.

నేను పనిపాటలేక్కే శాస్త్రి యొక్క [illegible] గాలను తాళం వేస్తూ ఉండటం నాకలవాటైపోయింది కాని ఏమనినా బాగా దీర్ఘంగా ఆలోచించి మాశాలలో నాతో చేసే వాక్కే శాస్త్రి చేత లొక్కొక్కప్పుడు వాబుట్టక దెబ్బకొట్టు వాగా చమత్కారం చేసేవాడు పాటుపాట్లను నిర్మొగమాటంగా శాస్త్రితో చెప్పివేయుటం ఆపకొరకం శాస్త్రి తనలోటుపాట్లను సవరించుకొంటు మాటకలను. ఇంతకొన్నాళ్లుగ నచిన విషయం శాస్త్రికి నామీద కొంచెం అభిమానం నామాటలపై విశ్వాసం కలిగింది.

పద్మాప్రకాశాలరాక నాకు కొంచెం పనికల్పించింది అయుద్ధవ్యక్తులతో అరగంటక్రితం పరిచయం కలిగినప్పటికి ఏదో నామనస్సుకు [illegible] కలిగింది ఆరాత్రి అంతా వాళ్లను గురించియే ఆలోచిస్తుగడిపాను ఆలోచించి చించి నేను తెల్పుచున్న తుది నిర్ణయం "ప్రకాశం కేవలం అమాయకుడు తెల్లనివన్నీ పాలు నల్లనివన్నీ నీళ్లు అనిన మ్మే వాడు. అనిలనుకుంటాను. కాలం భార్యప్రేమ ఒక్కటే అతనినలో [illegible] చించిందా అన్నట్లు కనుపడుతాడు. పక్కకొళ్లగిపోతియ్యేమో అని భూమిమీద అడుగుపెట్టి నడుచు

శ్రీవత్స

న్నట్లే వేము కష్టపేస్తామనిన్ని చెప్పి వారి అనుజ్ఞ తీసుకొని బయటకువచ్చివేశాము శాస్త్రి ఆజ్ఞానుసారం అప్పటికు నాకు కొంత పంపబడింది అప్పటికే ఏదో గొప్పపని చేసినట్లుగా మాకందరికి అమితమైనఆనందం కలిగింది ఈ ఆనందంలో ఆరాత్రి ఎప్పుడు నిద్రపట్టిందో మాకే తెలియదు ఇట్లాపోయగా అంతా నిద్రపోయినాము

శాస్త్రి చాలాఅద్భుతమైన మనిషి. సహజంగా మంచి తెలివితేటలు గలవాడుకూడాను చిన్నప్పుడే బి. ఏ. పాసయ్యాడు పుట్టింది పల్లెటూరైనా పట్నందగ్గర గావుండటంచేత నాగరికత అలవాటయింది దానికితోడు ఇంగ్లీషుచదువుతోకి పట్నంలో ప్రవేశించినవాడే పిలకజుట్టుతీసేసి క్రాపింగుపెట్టాడు. సూటుబూటు హేటు మొదలైన నాగరికతాచిహ్నాలన్నీ అలవాటయ్యాయి హూణవిద్యావిశారదులను అని చెప్పవక్కరలేకదు తెలుసుకొనుటకు వీలయినట్లు నవీనపద్ధతి ప్రకారం అన్నీ అలవాటయ్యాయి [పిగరెట్టుకోసమా! కొన్నాళ్లీవిధంగా గడచింది శాస్త్రి జీవితం తరువాత [ఈ నవీనపద్ధతులంతా కట్టిబాటకముఅనిన్ని వ్యర్థంఅన్ని తెలిసేక] వేషం మార్చేశాడు అంటే కొద్దలయందు భక్తి ఆచారవ్యవహారాల్లో నిజతత్వం గ్రహించి మొదటగుండెదెబ్బకు పరోపకారపరాయణత సాధుసేవమొదలైన సద్గుణాలు అలవర్చుకొని నలుగురిలోను పేరుసంపాదించుకొన్నాడు. వీటితో ప్రాచ్యశాస్త్ర జ్యోతి

ష్యము అందు చేతనే ఆమొకొత్తతివృదువుగా చెయ్యివేస్తేకందిపోయేటట్లున్నదికావాలు వనుకున్నాను, కుదకుభార్యకొరకు ఎంతటి త్యాగమైనా చెయ్యటానికి సిద్ధపడ్డట్లు కనుపడుతున్నాడని చెవితేచాలు వనుకొంటాను.

పద్మ మహాగంభీరహృదయ ఆముకొటినుంచచ్చే ప్రతిఅక్షరయనందును ఏవేవో అనేకగొప్ప గొప్పభావాలు ఇమిడిఉంటాయని చెప్పకతప్పదు. భర్తతనపై కనుపరచునట్టి నిష్కళంకమైనయతని అమాయకప్రేమకుతగినట్లు తానుకూడ అతన్ని ప్రేమిస్తున్నట్లుగ సేవచేస్తూ తనవాక్కాన్ని చూపించి ఎదటివాళ్ల మెప్పుపొందుతుంది. మంచివిద్యావతి మరియు అనుభవప్రౌఢ అనిమాత్రమే చెప్పితీరాలి. [అయురగంటలో కలిగిన ప్రథమపరిచయంవలన నాబుద్ధికందినవిషయాలివే ముమ్మందు ఇంకా తెలుసుకొనటానికి సయత్నిస్తాను.]

తెల్లవారుజామున లేచి నేను మా శాస్త్రి స్నానాదిప్రాతఃకాలకార్యక్రమములు ముగించుకొని రొట్టెలు కాఫీ వగైరాలు చేయ ప్రారంభించినాము [ఈ కార్యక్రమం మాకు మామూలే లెండి] సుమారు 2-30 గం॥ లకు పద్మాప్రకాశాలు నిద్రనుండి లేచి క్రిందికివచ్చినారు. అప్పటికే నేను మా శాస్త్రి ప్రాతర్భోజనములు వగైరాలు ఏకకంఠంతో ఇష్టలికిపోయేటట్లు పొరుకొంటూ టీఫిన్ తీసుకొంటున్నాము. వార్లురాగానే త్వరలో మాపనిముగించి వంటసాలను వారికోసం శుభ్రపరచి పద్మాదేవికి అప్పగించాము.

పద్మకు వంటపనిబాగా అలవాటులేనట్లు గాతోచింది ఆమె పనిపాటలు చూస్తే ఇదివరలో పరిచయంలేకపోవటంవల్ల వంటలో అనేక దినవాళ్లమయినప్పటికి పద్మకుసహాయం చేయుటానికి నేనుగాని మీశాస్త్రిగాని సిద్ధపడలేదు.

మామూలుగా భోజనవేళకు విస్తరివేయువచ్చిచేరేము వంటకములన్నియు చప్పచప్పగా ఉప్పుకారములు సరిగాలేకుండాయున్నవి ఏదో నాలుగుమెతుకులు కొరికిలేచివెళ్లినాము పద్మ ఆ జాపించిందో లేక తానెవ్వయంగా మేము సరిగా భోజనము చేయక పోవుటను గంభించినా డోగాని ప్రకాశం శాస్త్రి పద్మకు వంకాకం టబాగా చేతగాదు. కొంచెం వీలుగానున్నప్పుడు సోదరీభావంతో ఏపని ఎట్లుచేయవలెనో చెప్పి చేయించవలెననినాప్రార్థన లేకపోతే మనకు రుచికరమైనభోజనం లభించదు" అని నవ్వుతూ అన్నాడు మాతో వెంటనే మా శాస్త్రి ప్రకాశా! నువ్వీవిషయంలో ఏమీ ఆలోచించనక్కరలేదు. మాకందరికి వంటపనిబాగా అలవాటు నీఆజ్ఞ అయితే మిమ్మల్ని ఇద్దరినికూర్చోబెట్టి వంటచేస్తాము ఖులాసాకొద్ది మేముపాడుకొనే పాటలకు పద్యాలకు మీకేమీ అనుకోనదు మీకేసహాయంకావలెనన్నా మాతో చెబితే స్వచ్ఛందసేవకులవలె చేయటానికి నడుము కట్టుకొని సిద్ధంగావున్నాము అని లెక్చరిచ్చాడు ఇట్లామాటాడుతూ ఆమాటమీమాటచెప్పుకుంటూ తాంబూలం సేవించుతూ వెంటనే ఎవరిపనులమీద వాళ్లము వెళ్లిపోయినాము.

సాయంత్రము ఐదు గంటలయ్యేసరికి నేను మాశాస్త్రి యింటికి వచ్చిచేరాము వచ్చీరావటంతోనే డ్రెస్సువిప్పి స్నానంచేసి తెల్లనిచాపం లిమడతవిప్పి పంచెకట్టుకొని [illegible] గాలీలాల్చి వేసుకొని సాయంతన విహారార్థం బయలుదేరబోతున్నాము ఇంతట్లో పద్మ నావిట్లోకి వచ్చి ఎంతోచనువుగా అడుగకూడదుగాని, ఎక్కడికి వెళ్లుతున్నారు!" అని నవ్వుతూ మా శాస్త్రిని అడిగింది.

"షికారుకువెళ్లిపద్దామని బయలుదేరుతున్నాము" అన్నాడు మా శాస్త్రి.

"త్వరగానే వస్తారనుకొంటాను."

"ఏం! ఏమైనాపనివున్నట్లయితే చెప్పండి చేసియేవెళతాము."

"ఏమీలేదు. రాత్రికి అన్నంలోకి ఏమిటీ చెయ్యమంటారో? ఎట్లా చేయాలోకూడ తెలుసుకుందామని అడిగాను"

ఏంసమాధానము చెప్పవలెనాఅని కొంచెం ఆలోచించి నాతో "నేటికి షికారు ప్రోగ్రాము భోజనాలయ్యాక ఏర్పాటుచేసుకుందామా!" అన్నాడు. అప్పటికేమీ ఆలోచించకుండా "సరే"నన్నాను. వాళ్ళకేకొరకు వేసుకొనివడ్డించుకున మార్చివేసి సాయంతనవస్త్రములతో సిద్ధమయ్యాము. తరువాత నేంచెయ్యాలో నాకుమాత్రం ఏమీతోచిందికాదు. ఏదో పుస్తకం చూసుకుంటూ పాటల్లో కూలబడ్డాను.

మా శాస్త్రి, పద్మ,వంటశాలలో ప్రవేశించారు. పద్మ కూరతరగడం శాస్త్రి సంభారద్రవ్యములను తెచ్చి పోపుపెట్టడం ప్రారంభమైంది. నేనుఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. నాకు ప్రపంచకమంతా ఆయోమయంగాతోచింది. పద్మప్రవర్తనల్లో ఏవోగొప్పగొప్పభావాలు యిమిడివున్నాయనిమాత్రం నిశ్చయించుకొన్నాను. అంతేకాకుండా ఆమెదృష్టిలోను మాటల్లోనుకూడ ఆదోకవిధమైన ఆకర్షణశక్తి తప్పకుండావుంటుంది లేకపోతే ఆనందకరమైన మావాళ్లలియిట్లా ఆగిపోవడం అసంభవం ఇదివరకు ఎట్టిఅభ్యంతరాల్నినా అభ్యంతరపెట్టకుండా సాయంతనవిహారాన్నిమాత్రం నిరభ్యంతరంగా సాగిస్తూండేవారము, ఈవిధంగా హృదయవీధిలో భావనాపరంపరలు అమితంగా పరుగులెడుతున్నాయి. అదృష్టికి శాస్త్రి నొక్కన్నే ఆకర్షించిందా లేక నన్నుకూడా నాఅని సందేహం కలిగింది. కాని నామనస్సును గట్టిపరచుకొని శాస్త్రినే ఆకర్షించిందిఅని నిర్ణయించుకొన్నాను, అప్పటికికొంత హృదయభారంతగ్గింది. భవిష్యత్తునుగురించి ఆలోచించుకొంటున్నా

ను. ఇంతవరకు మాజీవితమంతా నిశ్శబ్దతచే ఆక్రమింపబడియున్నది. కొంతసేపటివరకు అంతా మౌనంగావున్నాము. అంతట ఆమె "మీరుయిచ్చట ఒంటరిగా వుంటున్నారా" అని మాశాస్త్రినిఅడిగింది.

"ఔను"అని సమాధానమిచ్చాడు మాశాస్త్రి

"మీకుటుంబమును ఎప్పుడుతీసుకొని వచ్చెదరు?"

"ఎండకాలము గడచినతరువాత తీసుకొని వచ్చెదము."

"మీకెంతమంది పిల్లలు?"

"ఇంతవరకెవరూ లేరు."

తరువాత మళ్లీమౌనం. మాశాస్త్రిమాత్రం మహాగంభీరంగా తనతప్పేమీలేదన్నట్లు మధ్యమధ్య నాకైపుచూస్తూండేవాడు. నేనీప్రసంగమంతా ఒకకంటితో గ్రహిస్తూనేవున్నాను. ఇంతట్లో కూరవుడికింది. వెంటనే కూరదించి దీ[illegible] యింకేమీ భోయ్యేమీ లెక్కలేదామని మాశాస్త్రిలేచాడు. వంటచేసేదన్న గ్రహించి ఆతన్నిచేయనీయకుండా తనేతొందరగా పని పూర్తిచేసింది. తనపనిపూర్తి అయిందిగదాఅని శాస్త్రిసావిట్లోకి వచ్చి అలాగాలుకట్టకెప్పు పోదాం రమ్మన్నాడు ఇద్దరంలేచి ఆలేత వెన్నెల్లో చెఱువుకట్టమీద కబుర్లుచెప్పుకుంటూ తిరుగుతూ ప్రొద్దుపుచ్చాము.

భోజనాలయ్యాక నేను మాశాస్త్రి పికారుకని బయలుదేరాము. మాయిద్దరిమధ్య పద్మ ప్రసంగాలు అమితంగా దొర్లిపోతున్నాయి ఆ మాటగామాటచెప్పుకుంటూ అర్ధరాత్రిగడిచిపోయిందికూడా మాకు తెలియలేదు.

తెల్లవారింది. అయిదుగంటలకే నేను మాశాస్త్రిలేచి స్నానాదికాలకృత్యములు పూర్తిచేసుకుని ఏడుకొట్టేటప్పటికి వంట పూర్తిచేసుకొని తిరిగి కూర్చున్నాము. ఇంకోఅరగంట తరువాత పద్మాప్రకాశాలు గదినుండి బయటికి వచ్చి ఆశ్చర్యపోయారు. ప్రకాశం నన్నూ మాశాస్త్రినిచొప్పదోసు వంటచేసికొమని, స్త్రీలపని స్త్రీలేచేయాలిగాని వాళ్లు ఎదురుగుండా మగవాళ్లంటచేసిపెట్టేస్తే స్త్రీలు మనకన్న (పురుషుల్ని) చులకనగాచూస్తారని అభిప్రాయపడుట ఎనిమిదిగంటలకల్లా అందరి భోజనాలయ్యాయి ఎవరిదారినివాళ్లము వెళ్లిపోయినాము. మళ్లీ రాత్రిభోజనాలదగ్గరే అంతాకలిశాం. మాశాస్త్రి మాత్రం సాయంత్రమే ఐదుగంటలకల్లా వచ్చి పద్మకువంటపనిలో సహాయం చేసినట్లుగా భోజనాలదగ్గర ప్రసంగాలవల్ల తేలింది. భోజనాలవగానే నేనుమాశాస్త్రి మామూలుగా చెఱువుకట్టవైపు షికారుగావెళ్ళేముకొని ఇద్దరం మౌనంగానే అటుఇటుతిరిగి త్వరగానేయింటికిచేరుకుని మేనులువాల్చాము. మాశాస్త్రికి బడలికవల్లో యేమో త్వరలోనే నిద్రపట్టింది. నాకుమాత్రం నిద్రపట్టలేదుసరిగదా! హృదయంలో అనేక ఆలోచనలు పరుగులెత్తుతున్నాయి. నిన్న ప్రకాశంమిత్రవర్గంలో ఏకొందరు పద్మతో చనువుగామాట్లాడుతుండటం నాకళ్ళబడింది, పైసిన్నటినుండీ మా శాస్త్రిని, కొంచంనన్ను (ముఖ్యంగాప్రారంభంలోనే) చనువుచేసుకొన్నది. మళ్లీ ప్రకాశాన్ని ఎంతోప్రేమతో ఆదరిస్తూ అతనికేకష్టంలేకుండా కాపాడుతున్నది. ఇల్లా"తన్నుతమ్ముడు" జనరాంధ్ర చిత్రముల్"అన్నటు నిన్నప్రొద్దున్నరామాన్ని (ప్రకాశం మిత్రవర్గంలోవాడు) సాయంత్రానికల్లా మాశాస్త్రిని వేరుమళ్లీఈవిధంగా చనువుచేసుకొనటంలో ఆమెభావమేమోనాకర్థంకావటం లేదు. ఇదిసర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వమా! లేక...

[కీవిభావమేమి తెలుపవేళ.]

ఈవిధంగా దీర్ఘంగాఆలోచించి తుదకు నేను తేల్చుకున్నతుదినిర్ణయం ఇది:—పద్మతనసౌందర్యానికి తనతెలివితేటలకు తగినవ్యక్తిని, తన సుగుణాలన్ని ఆర్జించుకొని వాటికితగిన సహాయకాలన్ని [illegible] ఇవ్వాళ్టినుండి [illegible] స్వేషిస్తున్నదని అనుకున్నాను. ఇంతమాత్రంచేత తనపతిగినా [illegible] కొంకపోయినప్పటికీ ప్రకాశాన్ని అగ్నిసాక్షిగా [illegible] చేసుకొనినందుకు [illegible] న్యాయంచేయుటాపెదని నిర్ణయించుకొని ఆమాయకత్వంతో గాడుకొనిన అతనినిపక్కప్రక్కనే [illegible] స్వీకరించి అతనికి కేవలము సంసారసౌఖ్యమునందెట్టిలోపమును జరుగనీయక కాపాడుచున్నది. అని యనుకున్నాను. ఇంతేకాకుండా తనమనస్సుకునచ్చిన యేయితరపురుషునైనా ప్రేమించి ఆపురుషునివల్ల తన......

హృదయమును శాంతపరచుకొనుటకు ప్రయత్నిస్తున్నదనటంలో సెట్టి సందేహమునుంచబోదు. అంతమాత్రంచేత స్త్రీ సహజమైన లజ్జను విడచి సంచరిస్తూ తన స్త్రీత్వమును పాడుచేసుకొంటున్నదని అనుకోవకూడదు. అటుజరుగుట యసంభవము. అనామాగంభీరహృదయంలో ఏపురుషవ్యక్తినిదాచియుంచినదో ఎవరు చెప్పగలరు. ఏవేవో ఆలోచనలుచేస్తూ నిద్రపోయాను. ఆరాత్రంతావఠ్ఠికలతనిద్రయేగాని సరియైననిద్రరాలేదు. మధ్యమధ్య పిచ్చిపిచ్చిస్వప్నాలుకూడా అయినాయి.

రాత్రిసరిగా నిద్రలేకపోవటంవల్లనలాడు ఆలస్యంగాలేచాను నేనుమాశాస్త్రి త్వరత్వరగా నిత్యకృత్యములుపూర్తిచేసుకొని వంటప్రారంభించాము. వంట సగం అయ్యేటప్పటికి పద్మాప్రకాశాలు లేచివచ్చినారు. మిగతావంట తానుచేసుకుంటానన్నది పద్మ. వెంటనే నేను మాశాస్త్రిలేచి సావిట్లోకిపోయి పుస్తకం చూసుకుంటూకూర్చున్నాము. పద్మగంభీరంగాతనపనితానుచేసుకుంటున్నది. కొన్నిపుటలయ్యేతరిగి శాస్త్రి [illegible] వెళ్ళేడు. శాస్త్రిఅటువెళ్లగానే పద్మనవ్వుతూనాతో లోకాభిరామాయణంచెప్పనారంభించింది శాస్త్రిమాత్రం శ్రీఘ్రంటనేగుమ్మదగ్గరనుంచుని మాప్రసంగాన్ని వింటూనేవుంటాడు. నేనుగ్రహించాను. కొంతసేపయ్యాక శాస్త్రిలోపలికివచ్చి భావయుక్తంగా నావైపు చూడనారంభించేడు. శాస్త్రిముఖాన్ని చూడగానే నాకునవ్వువచ్చింది. నిష్కపటంగా నవ్వేశాను. శాస్త్రి తనలోఏమనుకున్నాడోగాని పైకిమాత్రం నవ్వుతూ వెళ్లిపోయేడు.

ప్రకాశంరాగానే భోజనాలుచేశాం. ప్రొద్దుటనుంచీ శాస్త్రికి నిన్నటిఉత్సాహం లేదు. భోజనాలదగ్గర నన్నుపద్మనుగురించి ఆహ్వాపదేశంగా ఒకటిరెండుసార్లు ఎత్తిపొడిచాడు. వెంటనేదానియర్థమునుగ్రహించినేనూ ఆహ్వాపదేశంగానే సమాధానం చెప్పేను. పద్మమాత్రంగ్రహించియుండలేదు. అల్లాగ భోజనాలుఅయ్యాయి. వెంటనేనేనుమాశాస్త్రి సావిట్లోకివచ్చికూర్చున్నాం అంతా కొన్నిపుటలకాళీగా మాయుంచవచ్చునన్నాం. తరువాతనేను మాశాస్త్రివీధిలోనికివెళ్లి తమలపాకులుకొని నములుతూ ఆమాటఈమాట చెప్పుకుంటూ ఇంటికివచ్చి పద్మాప్రకాశాలకుకూడ తమలపాకు లిచ్చాము. మేమువచ్చేముందే వాళ్ళేంమాట్లాడుకున్నారోగాని చెప్పులుసర్దుకొని మా శాస్త్రితో నేను వెళ్లిపోతున్నామన్నాము. ప్రకాశం "ఎక్కడికి"అని అడిగేడు మా శాస్త్రి

"మాయింటికి"

"ఏమిఅక్కడపనేమున్నదిగాదా?"

"తగ్గిపోయివుంటుంది."

కాని మాకుపద్మకంకలుగలేదు. నాకు మాశాస్త్రికి అనేకవిధములైనసందేహాలుకలిగినవి—మాప్రసంగాల్లోదాని మాహాస్యరసాల్లోగాని వాళ్ళకుకోపకరమైన మాటలేమైన దొర్లిపోయాయేమో? అయినా అటువంటి ప్రసంగాలే మీఎత్తనేలేదే! ఎంతసేపూమాలోమేము నవ్వుకొనుటమేగాని పోనీ ప్రకాశాన్నేమన్నా అన్నామనుకుందామంటే అతనితోఅట్టే చనువుగామాట్లాడనేలేదుగదా! పద్మతోచనువుగా మాట్లాడటంవల్లన అతనికేమన్నా కష్టంతోచిందేమోఅంటె [illegible] గానేచనువుగా వుంటున్నాడు— అనికాకుండా అతనిఎదురుగాకూడా మాట్లాడేము—అని అనేకవిధాలఆలోచనలు సందేహాలుకలిగినవి—ఎంతఆలోచించినా వాళ్లు వెళ్లిపోవటకుతగినంతకారణంకనిపించలేదు—మాశాస్త్రి మనస్సుకుమాత్రం [illegible] కష్టంతోచింది—[illegible] వాళ్లనిపెళ్లనివ్వడని— పద్మకుమాత్రం [illegible] నిలుస్తున్నాయికాని ప్రకాశం మాత్రం వెళ్ళకతప్పదన్నాడు—మాశాస్త్రికి వారాకష్టంగావుండె—[illegible] బంధువులు [illegible] అభిమానంతో తీసుకొచ్చి ఇంట్లోపెట్టుకొన్నందుకు [illegible] ముచ్చటగా [illegible] తృప్తిపొందలేకపోయాను [illegible] నాకేటువంటిసమాధానం చెప్పాడు. [illegible] అవటంకాదుగదా! [illegible] ఎదుటివ్యక్తిపై అప [illegible] [illegible] కాలిపోయాయి—అనిపించింది [illegible]—

ఇంతలోబండివచ్చింది. ప్రకాశం సామానంతా బండిలోపెట్టి పద్మనుబండిఎక్కమని చెప్పించాడు. పాపంపద్మకన్నీళ్లు మునుమునుసాగుతు న్నాయన్నమాటేగాని మనస్సుమాత్రం ఆత్మోద్భవనందిడిచిపెళ్లాలనిపిస్తోంది. పద్మకు తగినంత గిమాన్లో వెళ్ళలేక వెళ్ళలేక వీధిలోనికివెళ్లిబండీ ఎక్కిందిప్రకాశం నాకుమాశాస్త్రికి కృతజ్ఞతవందనాలు చెప్పి బండిఎక్కబోయినాడు — బండికదిలింది—పద్మ నాకుమాశాస్త్రికి నమస్కారంచేసి పోయి వస్తానన్నది—ఆమెకళ్లంట ఆశ్రువులు పొంగి పొర్లుతున్నాయి— వెంటనే మాశాస్త్రికి [illegible] పద్మగట్టిగానవి— నేను [illegible] అశ్రుప్రవాహాన్ని [illegible] ఒక్క మాటకూడా [illegible] గంభీరమైన ఆ [illegible] నే పద్మకు వీడ్కోలిచ్చాను.

ఈవిధ్యశ్యమునంతా చూస్తూవున్నదురంతా [illegible] ఆతడు "ఈవిభావమేమియుండునో? అని తనలోతాను ప్రశ్నించుకొంటూ [illegible] మనసులోనే [illegible]

మరరెండునిముషాల్లో పద్మాప్రకాశాల నుండి వారిమైన బాట అదృశ్యమయింది — నేను మాశాస్త్రి అప్పుడయింట్లోకవచ్చినాము

[illegible] యొక్క కాంతులు [illegible] కూమాను గాతగ్గినట్లు [illegible] నుండిపదిరాయి [illegible] ప్రపంచంలోనున్నట్లుగాతోచింది—అప్పుడే సావిట్లో మాశాస్త్రి [illegible] మీదపడుకొని ఏవోతత్వాలు పాడుకుంటున్నాడు—

"అపరంజిగూటిలోనంతలో నేతోచి -అప్రూపమయిపోతివే చిలుకా!!

"తీవరత్నముసోలె [illegible]—[illegible] దే చిలుకా!

"భావసూత్రంబుతోకట్టిసి—పాదాలబంధించి పైకెగసేచిలుకా!

మాశాస్త్రియొక్క తత్వాలు [illegible] వం అంతా ప్రతిధ్వనింపుట—

స్కాలర్

నిజామువారి విద్యార్థి వసతిగృహము

[illegible]

[illegible] శ్రీయుత [illegible] విద్యార్థి వసతి గృహము [illegible] ౧౧౦ విద్యార్థులతో [illegible] జరుగుచున్నది.

శ్రీయుత [illegible] వసతిగృహ [illegible] విద్యార్థులకు [illegible] చున్నారు. [illegible] ప్రస్తుతము ౧౧౦ విద్యార్థులకు [illegible] భోజనము పెట్టుచున్నారు. వసతిగృహము [illegible] శ్రీయుత [illegible]

[illegible] విద్యార్థుల [illegible] వసతిగృహము [illegible] విద్యార్థి [illegible]

శ్రీయుత [illegible] వసతిగృహ [illegible] విద్యార్థుల [illegible] భోజనము [illegible] శ్రీయుత రామచంద్రారెడ్డిగారు [illegible] వసతిగృహ [illegible] శ్రీయుత రామచంద్రారెడ్డి గారికి [illegible]

వైశ్యులకు మాత్రము ౧౫ రోజుల సూతకము

శాస్త్రాధారములేని మూర్ఖాచారము
వైశ్యకులమునకు కళంకము

నిజామాబాదు జిల్లా [illegible] శ్రీయుత [illegible] రఘువీరయ్యగారు మృతినొందిరి. వారి కుటుంబీకు లు ఉభయపాళీలలో [illegible] యున్నారు. ఇచటి వైశ్యులు మృతాశౌచము పదు [illegible] దినములు అవలంబించుచున్నారు. [illegible] మృతాశౌచము అనగా [సూతకము] అను [illegible] అవలంబించియుండగా [illegible] పురోహితులు మాత్రము పదిహేను

దినములు అవలంబించెదరని శిక్షించియున్నారు. చనిపోయినవారి స్వంతకొమారులు యితర కుటుంబీకులవారలు శాస్త్రరీత్యాపదిదినస ములే అవలంబించియుండ [illegible] పదిహే నుదినములుండెదరని పట్టుపట్టుట [illegible] మూర్ఖమో [illegible] గ్రహించెదరుగాక! [illegible] పురోహితులకు [illegible] పదిహేను దినములవలనుచున్నారు కాని ఆ [illegible] పదిదినములే అవలంబించు చుండ ఒక వైశ్యులకుమాత్రమే పదిహేనుదినస ములు అవలంబించవలెననియే శాస్త్రాధారము [illegible] లేక యిటులవచ్చు ప్రవా హమునకు యెన్ని దినములు యెదురీదగలరో! ఇప్పటికి ముచ్చనముంగీకులు ఒక వైపునుండి. [illegible] కుటుంబీకులవారు ఒక వైపుగానుండు టకన్న [illegible] కాలమునకు [illegible] పురోహితులగుల [illegible] వైశ్యసంఘము యితరసంఘముల తో [illegible] మరియితర నాయకులు గురించి [illegible] విన్నవించుచున్నాము. [illegible] శాస్త్రరీత్యాచరించెదరని మేము [illegible]

[illegible]

గోల్కొండకు [illegible] అర్పించేయవలెనని [illegible] న్నాము.

శ్రీయుత రామచంద్రారెడ్డి గారికి [illegible] ను ఒకవ్యక్తి పాటుపడినను [illegible] మనము [illegible] [illegible] శ్రీయుత రామచంద్రారెడ్డిగారు [illegible] వసతిగృహము [illegible] సహాయము చేయుని [illegible]

[illegible]

[illegible]

మూర్ఛ — కాకిసొమ్ము

[illegible] యున్న మందులు [illegible] గ్యారంటీగా [illegible] రూ. 15—0—0 వి. పి. 8—0

డా. [illegible] మెడికలుహాలు [illegible], మొజంజాహిమార్కెట్. హైదరాబాదు.

[illegible] వైద్యులకు [illegible] రూ. [illegible]—0—0 [illegible] [illegible] మొజంజాహి [illegible], హైదరాబాదు. [illegible] ఆలోచించు.

తెలంగాణా వార్తలు

జూబిలీ బ్యాట్ మింటన్ క్లబు శంఖుస్థాపనమహోత్సవము

[విలేఖరి]

ధాతునామసంవత్సరం [illegible] గురువారము సరియగు ది [illegible] మాంఅలేరు గ్రామమున జాగీర్దారులును, [illegible] మహారాజశ్రీ [illegible] పల్లి జానకిరామారావు, దొరవారియధ్యక్షతను "జి అలేరు జూబిలీ బాట్ మింటన్ క్లబ్" శంఖుస్థాపనమహోత్సవము [illegible] జరిగినది. [illegible] మఖులయొక్కయు భాషాభిమానులయొక్కయు సహాయమువలన [illegible] ము సగము [illegible] నిశ్చయమని (శ్రీమాన్ [illegible]) ప్రోత్సహించుటచే యీశంఖుస్థాపనమహోత్సవ [illegible] జరిగినది, [illegible] మి గతి కార్యమునుగూడ [illegible] రిఈ [illegible] భవనమందు [illegible] నియు, [illegible] యీ అలేరుగ్రామమున కృషిచేయుచున్న [illegible] కొండను [illegible] తోను సమాప్తమైనది.

జాతర

భువనగిర్ సమీపమున [illegible] ఎస్టేటుభాగములో [illegible] ఉత్సవములు. [illegible] నుండి [illegible] భజనలు, భాగవతము, [illegible] మున్నగునవి [illegible] కార్యక్రమముతో జరుగుచున్నవి. [illegible] "[illegible] అన్నదానము" [illegible] "దేవ్య [illegible]" [illegible] భువనగిరినుండి ఒకవిలేఖరి వ్రాసెను.

[illegible]

[ఒక విలేఖరి]

[illegible] దేవాలయము [illegible] ఉత్సవములు [illegible] ఉత్సవము [illegible] దినమున [illegible] ఉత్సవము [illegible] జరుగుచున్నది.

నల్లగొండ ఆంధ్రజనసంఘ ప్రచారము

[illegible], చీమిరాల

ఈ గ్రామములు మన భాగ్యనగరమునుండి [illegible] వి. [illegible] జనసంఖ్యయు [illegible] కలదు.

గ్రామ్య [illegible]

[illegible] గ్రామీణ [illegible] సామిలో [illegible] ఉంటుం.

సభ్యులు

[illegible] సభాసదులు [illegible] ఆంధ్రజనసంఘము [illegible] ఆంధ్రభాషానిలయమని [illegible] సరస్వతీనిలయమని [illegible] గ్రంథాలయములు [illegible]

[illegible]

౧. [illegible] శ్రీ [illegible] ప్రధానమంత్రి [illegible] ఉపన్యసించెను.

౨. ఈ ప్రాంతము [illegible] గ్రామములు [illegible] ముఖ్యము [illegible] అనివార్యముగ [illegible] పాఠశాలయు [illegible]

[illegible]
[illegible] ప్రచారక.

భువనగిర్ విద్యార్థిసంఘము

[ఒక విలేఖరి]

గతశనివారము ౧౧-౩-౧౯౩౭ సంవారము నాడు భువనగిర్ గ్రామ శివాలయములో [illegible] అందరు [illegible] పాప య్యగారి [illegible] గారి అధ్యక్షతన సమావేశమై [illegible] విద్యార్థిపరిషత్ [illegible] మరికొందరు [illegible] గురించియు, [illegible] గురించియు, [illegible] చియు ఉపన్యసించినతర్వాత [illegible] ఆధ్యక్షులు [illegible] రాత్రి 3 గంటలకు [illegible] జరిగెను.

[illegible] శివరాత్రిఉత్సవము [illegible] రావుగారు [illegible] జరిగెను. [illegible] గ్రంథాలయములో [illegible]

బ్రాహ్మణకన్యా వితంతువివాహము

పురోహితుల సనాతనులగు బ్రాహ్మణులు

[ఒకవిలేఖరి]

ధాతు నామసంవత్సర ఫాల్గుణ శు॥ ౧ బుధవారము సాయంత్రం ౭ గంటలకు సికింద్రాబాదు లోని సీతాఫలమండిలో యస్.ఆర్.టి.వి.వి. నరసింహ్వాంచపంతులుగారి గృహమున మ.రా.రా. వంగ్రపగడ లక్ష్మీనర్సింహారావు (బాయిగుడ్డ, తా॥ హుజూరునగరం) గారితో శ్రీయుత జ్ఞానాంబ (యం.ఎమ్., తా॥ భోనగిరి) గారికి వైదిక విధిప్రకారం బ్రాహ్మణ సాంప్రదాయ పురోహితుని యాజ్ఞికమున వివాహము సక్రమముగా జరిగినది. వధూవరుల వెంట సూర్యాపేట నుండి మ.రా.రా. కోమటిగిరి సీతారామచంద్రరావుగారును, శ్రీయుత లాక్షి కెట్టలింగన్నగుప్త భోనగిరి లక్ష్మయ్యగుప్త, యామావాడు నర్సయ్యగుప్త, వెంకటనాగుప్త మొదలగు సంస్కరణాభిమానులు ప్రత్యేక మోటారుపైన కన్యాదానుల యుక్తముగా సికింద్రాబాదునకు వెళ్లి శ్రీయుత దామోదరంగుప్త మొదలగువారి సాహాయ్యమున వివాహము మహా వైభవముగా జరిగించిరి.

గురువారము సాయంత్రం ౬ గంటలకు వధూవరుల వెంట వెళ్లినవారు సూర్యాపేటకు చేరి వధూవరులు శ్రీయుత లింగన్నగుప్తగారి గృహమునందు విడిదిచేసిరి. తదనంతరం సాయంత్రం ౮ గంటలనుండి ౧౧-౩౦ గంటలవరకు వధూవరులను మహా వైభవముగా ఊరేగింపు జరుపబడెను. నానావిధవాయిద్యములు పెట్రోమాక్సు దీపములతో సంస్కరణాభిలాషులను యువకజనులు జయజయధ్వనులు చేయుచుండ ఊరేగింపు జరిగెను. శ్రీయుత అప్పయ్యగుప్తగారు వారిని కౌసంముందు మోటారునాపుకొని దంపతులను బహుమానముగా వస్త్రములను సమర్పించగా యిటులే యొకరివరి గృహముల ముందువారు మోటారునిలుపుకొని శ్రీయుత భోనగిరి లింబయ్యగుప్త, నర్సయ్యగుప్త, చినలక్ష్మయ్యగుప్త, వోరుగంటి రంగయ్యగుప్త, వెంకటరామయ్యగుప్త మొదలగు పెక్కండ్రు వధూవరులకు వస్త్రములు పుష్పహారములు తాంబూలాదులచే సత్కరించి ఆశీర్వదించి సంతోషమును వెలిబుచ్చుచుండిరి.

సంస్కరణాభిలాషుల గాని పురోహితవర్గముల గాని పిలిచియుండకపోయినను పురవాసులందరును ఊరేగింపులో పాల్గొనియుండిరి. ఇట్టిసమయమున స్థానికరక్షణశాఖవారుకడు శ్రద్ధతో ఏయిబ్బందులు జరుగకుండా ఊరేగింపు ఆఖరువరకు మంచికట్టుదిట్టములు చేసినవారు గాన వందనీయులు. శ్రీయుత జ్ఞానాంబగారి వైధవ్యస్థితిని మ.రా.రా. కోమటిగిరి సీతారామచంద్రరావు పంతులు గారివలన శ్రీయుత లింగన్న గుప్త గారువిని రామచంద్రరావుగారి శలవుపొంది శ్రీ జ్ఞానాంబను గ్రహించి వివాహమును తలపెట్టించి యీ జన్మమును సర్వసౌఖ్యములు జెందునటుల నష్టకష్టములకోర్చి యీ శుభకార్యమును నెగ్గించిరి లింగన్నగుప్తగారు వందనీయులు.

> ### గొప్పసౌకర్యము
>
> మావద్ద ఆంధ్రగ్రంథములు, నవలలు, నాటకములు, ... ములు, ... వగయిరాలు సరసమైన ధరలకు దొరకును. సూర్యాపేట బజారుకు దగ్గరగా మంచితనకు సమీపమందు ఉత్తమమున నున్నది.
>
> ఆంధ్రశ్రీ
>
> ... ఇస్లామియా ...
>
> ... దాబాద-దక్క...

స్థానికవార్తలు

హైదరాబాదు వకీళ్ల సభ తీర్మానములు

వరంగల్లులో జరిగిన వకీళ్ల మహాసభయందు సాహెబ్జాదా మీర్జా జవ్వాజాబహాదర్, రాజాబహాదర్ పండిత్ గిరిరావు, నవాబ్ సమద్ నవాజ్ జంగ్ బహాదర్, సయ్యదు అలీ హసన్, మీరు అహమ్మద్ షరీఫ్, మీర్ ఇబ్రహీం అలీ, రాయ్ హెమచందర్, గోవిందరావు, మహియుద్దీన్, షంషీర్ అలీ, రాయ్ బాలముకుందు గారల మరణముల కై విచారమును ప్రకటించు తీర్మానము చేసినతర్వాత, ప్రస్తుతాలాకా జిల్లా సుబాల లో శార్ ... విరోధములకు ... తెలవని యు, వాటిని హైదరాబాదునగరమందలి కేంద్రసంఘమునకు చేర్చవలెననియు వకీళ్ల కాలము న్యాయవాదివృత్తి చేసినవారలను ఉన్నత న్యాయస్థానము వారి జోక్యము లేకుండ అడ్వకేట్లుగ చేస్కొనవలెను ఇపుడుండు నిబంధనలను సవరించవలెననియు తీర్మానములు చేయబడెను-కోర్టుపనిని ౧౧గంటలనుండి ౫గంటలవరకు మధ్య ౧గంటనుండి ౨గంటలవరకు ఒకగంట విరామములో జరుగునట్లు ఎండాకాలములో ఉదయము ౭గంటలనుండి ౧గంటవరకు గాక ౭గంటలనుండి ౧-౨గంటలవరకు జరుగునట్లును మార్చి వకీళ్లకు అసౌకర్యము తొలగించవలెనని ఒక తీర్మానము: ఉన్నత న్యాయస్థానమునకు ౧౫ఖుర్దాదునుండి ౧౫అమర్దాదువరకు రెండు నెలలును, ఇతర న్యాయస్థానములకు ౧తీరునుండి ౧౧ అమర్దాదువరకు ... వారములును ఎండాకాలపు సెలవులీయవలెనని ఇంకొక తీర్మానము, సెషన్సుజడ్జీలకు మురాఫాల విచారణ అధికారమీయవలెనని ఒక తీర్మానము: ఉన్నత న్యాయస్థానములో పదవులు బారిష్టర్లకు ... మాత్రమే ఇవ్వబడునని విధించు క్రొత్త నిబంధనలు అన్యాయములని తీర్మానము-ఆమోదించబడినవి.

తర్వాత నవాబ్ బహాదర్ ... గారి అధ్యక్షతతోను, ఖ్వాజా అజీజ్ గారి ఉపాధ్యక్షతతోను, ఖలీముద్దీన్ అన్సారి, ...రాయణరావు దేశాయి గారల కార్యదర్శిత్వముతోను ఒక స్థాయిసంఘము ఎన్నుకొనబడెను. ఇందు కొండా వెంకటరంగారెడ్డిగారును అబ్దుల్లా పాషాగారును సభ్యులైయున్నారు.

ఈసారి మహాసభ మెదకనూరాకు ఆహ్వానించబడెను.

బాలికల ఉన్నత పాఠశాలలో ఏకపాత్రాభినయ ప్రదర్శనము

(విలేఖరి)

బాలకవయిత్రి, గానవిశారద, నాట్యశిరోమణి, అభినయకళాసేవిక బిరుదాంకితురాలగు శ్రీమతి జి.శారదాదేవిగారు బాలికల ఉన్నత పాఠశాలయందు శ్రీరాజాబహద్దరు వేంకటరామారెడ్డి ఓ.బి.ఇ.గారి యాజమాన్యమున గతశనివారము నాడు సాయంకాలము ౫ గంటలనుండి శ్రీకృష్ణతులాభారము, అనంతాబాయి, మీరాబాయి పూజామందిరములోని కొన్నిరంగములను ప్రదర్శించి శృంగార, వీర, భక్తిరసముల నత్యంత నైపుణ్యముతో జూపిరి. పంతులుగారి హాస్యము, మహమ్మదీయ వెటరుపాత్రలో హాస్యరసమును ప్రకటించి సభవారినందరిని కడుపుబ్బ నవ్వునట్లొనర్చిరి. హావభావ విశేషములే గాక, వేషధారణ, పాత్రోచితసంభాషణ, పాటలవల్ల సభవారిమెప్పును బడయగలిగిరి- పాఠశాల పక్షమున కృతజ్ఞతను సూచించునపుడు మహోపాధ్యాయినియగు శ్రీమతి కమలాదేవిగారు శ్రీమతి జి.ఎస్. దేవిగారిని పుష్పమాలాలంకృతులను గానొనర్చిరి- రాజాబహద్దరుగారు రూ. ౫ ల కట్నమును సమర్పించిరి- ఉపాధ్యాయసంఘమువారును, బాలికలును రూ-౧౦ ల సమర్పించిరి- రెడ్డిబాలికల వసతిగృహపర్యవేక్షకురాలగు శ్రీమతి ఫర్నాండిజ్ గారు నాట్యకళయందు తనకుగల ప్రేమను, అభిరుచిని వెలుపుచు రజితపతక బహుమానము చేసిరి.

> ## బడిపంతుళ్లు కావలయును
>
> ప్రైవేటుగా చదువుచెప్పుటకు
>
> తెలుగు, ఇంగ్లీషు, బాగుగవచ్చి యుండవలెను ఉరుదు ఏమాత్రమువచ్చినను చాలును—యోగ్యతనుబట్టి వేతనముఇవ్వబడును.
>
> నోటు:- డిగ్రీలతో అవసరములేదు స్వయముగావచ్చి మాట్లాడవలయును
>
> మేనేజరు గోలకొండపత్రిక-

బి.యస్. వేంకటరావుగారి తమ్ముని ఘోరమరణము

(విలేఖరి)

సికింద్రాబాదులోని హరిజన నాయకులైన వెంకటరావుగారి చెల్లెలు, తల్లి, తమ్ముడును నున్నగుబంధువులు వేములవాడ శ్రీమేళ్వరునికి మొక్కుబడి చెల్లించుకొనుటకై గతవారముపోయియుండిరి. స్వామిదర్శనమైనతర్వాత వెంకటరావుగారి తమ్ముడు కొలనులో స్నానము చేయుచు ఈదులాడబోయి మునిగిచనిపోయిరి. పోలీసు పంచునామాఅయినతర్వాత శవమును సికింద్రాబాదుకుతెచ్చి సంస్కారము చేసిరి.

ఉద్యోగవిషయములు

న్యాయశాఖామంత్రిఆజ్ఞచే గద్వాలుసంస్థానములో న్యాయాధికారియగు సుందరరావుగారి ఉద్యోగకాలపరిమితియందు రా ఫీ ... మరి రెండేండ్లు హెచ్చించబడినవి.

మాల్గుజారి శాఖాధికారియగు ఆర్,యం. శ్రీనివాసగారికి ౭ నెలలు ఆధజీతముతోను, తక్కినదిసగము జీతముతోను ఇట్లుఆరునెలల ౨౫ రోజులా సెలవుప్రభుత్వముచే ఒసగబడినవి. శ్రీనివాసగారు ౭ ఆర్దిబెహస్తునాడు బొంబాయికి బయలుదేరిపోయిరి.

బాదేహాంకూరుకు కార్యదర్శియగు యస్. యం. మెహిదిగారిస్థానములో అర్కిశాఖలో మదద్గారు హాదెయుదులగు ఖ్వాజా మొయిమద్దీను అన్సారిగారు నియోగించబడిరి.

బస్సుల, టాక్సీలసమ్మె

హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు బస్సుల టాక్సీల యజమానులసభయొకటి ౫ ఆర్దిబెహస్తు సాయంత్రము జరిగెను. కొందరునగరపోలీసులు బస్సులవారలకు ఫీజుకొంటనే చెల్లించుకుండ రిజిస్టరు చేయించుకొనవచ్చునని చెప్పినందుకుసభవారు ఆక్షేపణచేసి, ఈవిషయముపై అధికారులకు తెలియబరచుటకు తీర్మానించిరి. నగరకొత్వాలు బస్సువారల సంఘాధ్యక్షునిపేర జవాబుపంపెదమనిరి.

ఉపాధ్యక్షుడును, ఫతుల్లాఖానుగారిమకలిసి ఆదాయరక్షక శాఖమంత్రితోకలిసి మాట్లాడుటకై పిలువబడగా ౭ఆర్దిబెహస్తు సాయంత్రము పోయిమాట్లాడిరి. హోం సెక్రటరీ, కొత్వాలుగారలుఉండిరి. ఈసంభాషణఫలితముగూర్చి ఆలోచించుటకు మరునాడుదయము బస్సుయజమానులకు సాధారణసభయొకటిజరిగెను. ఫతుల్లాఖాన్ గారు మరలఆదాయరక్షకశాఖమంత్రిని మధ్యాహ్నముదర్శించి మాట్లారి,

మ.ఘ.వ. నిజాంప్రభుత్వమువారికిని హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు యజమానుల యూనియనువారికిని సమాధానముకుదిరినది. కానిసికింద్రాబాదు అధికారులనిర్ణయము తేలనందున సమ్మెఆపబడలేదు. సదరుసంఘముయొక్క అధ్యక్షుడు సికింద్రాబాదు జిల్లాపోలీసుసూపరింటెండెంటునుదర్శించి మాటాడగా, సికింద్రాబాదు అధికారులు మ.ఘ.వ. నిజాంప్రభుత్వమువారొసగిన సౌకర్యములనే ఒసగగలమనియు సికింద్రాబాదు, ... రంగారెడ్డిపై ఖాస్గీబస్సుసర్వీసులను ... యు చెప్పిరట. అందుపై బస్సుయజమానులసంఘముతరపున అధికారులకు మ.ఘ.వ. నిజాంప్రభుత్వమువారు గతసంవత్సరము రిజిస్టరుచేసినబస్సులను రిజిస్టరు చేయుటకు అంగీకరించిరనియు, మరియు ఇప్పుడు మల్కాజిగిరిబాదుకోడ్డుపై నడుచుచున్నను ఖాస్గీబస్సులు నడపనిచ్చుటకు అనుమతినిచ్చుటయేగాక, బిందుకొత్తమార్గము ఒసగిరనియు, కాజీపేట సికింద్రాబాదు అధికారులుగూడ బొలారం రోడ్డుపై ఖాస్గీబస్సులను నడపనీయవలెననియు విన్నవించుకొనిరి.

ఆర్. గోపాల్

జనరల్ క్యాప్ మర్చంటు

ఫుల్ సూటర్స్, ఫుల్ అండ్ కాటన్ సాక్స్, బ్లౌజెస్ మొదలైన అన్నిరకములు కాటన్ అండ్ సిల్కులో, ఫ్రాక్స్ అన్నిరకములు, సిల్కు అండ్ కాటన్ దస్తీలు, ఫర్ ఫోల్డింగ్, చెస్టర్ ఫోల్డింగ్, సాలార్ జంగ్ షేప్, కాశ్మీర్ ఫుల్ మొదలైన అన్నిరకముల టోపీలు సిద్ధముగా దొరకును.

ముఖ్యముగా గమనింపుము:—ఆర్డరుపై కోరినప్రకారం టోపీలనుయిరువదినాలుగుగంటలలో తయారుచేసి యివ్వగలము.

ఆర్. గోపాల్

జనరల్ క్యాప్ మర్చంటు

బస్టాండ్ కోటి, సుల్తాన్ బజార్, హైదాబాద్ (దక్షిణ

ఆర్. ఆర్. గోపాల్ బహుమతుల ఫలితములు

పత్తరుగట్టి హైదరాబాదు దక్కన్.

నిజాంప్రభువుగారి రజతోత్సవసమయమందు, రాజాబహాదరు వేంకటరామారెడ్డి ఓ. బి. ఇ గారి యొక్క, నవాబ్ [illegible] అయ్యంగారు బి. ఎ. బి. యల్. గారి యధ్యక్షతన రెడ్డి బోర్డింగులో 14 మార్చి 1937 సాయంత్రము 5 గంటలకు 100 బహుమతులు [illegible] లభ్యమైనవి,

ప్రత్యేకబహుమతి 1 మోటారు. టికెట్టునెం. 62235 యం. యం. అలీఖాన్ సాహెబు

ఇన్స్పెకరు ఆబ్కారి జనగాం

1 మకడ్ ప్రింటెడుచీర	1783	[illegible] మేనేజరు [illegible] మోటర్ సర్వీసు
2 కోటన్ ట్రావెల్ సూటిని	3753	షేకు [illegible] సా॥ బొల్లారం
3 వాటర్ ప్రూఫు	3770	మిసెస్ ఖైరొద్దీన్ సా॥ [illegible] మంజిల్
4 ఆర్టిఫిషల్ పట్టుటోపీ	3869	మహమదు [illegible] సా॥ [illegible] అహమదు [illegible] జంగు బహదరు
5 సాగరపట్టుచీర	3870	" "
6 చద్దరు కోటుకొరకు	3871	" "
7 బ్యాయంకేవాన్సు	4303	బి. [illegible] గారు ఉస్మానియాయూనివర్సిటి హాస్టల్
8 ఒకథాన్ జామదాని	6116	[illegible] సికింద్రాబాదు
9 క్రేప్ సిల్కుచీర	6217	[illegible]
10 ఆర్టిఫిషల్ నకటైలు	6453	మీర్ [illegible] అలీఖాన్ [illegible] హై.
11 బార్డర్ మఖమల్	7511	[illegible] నిజామాబాదు
12 ఫ్లోటీకాశ్మీరి	8064	మీర్ [illegible] అహమదు ఖాన్ సా॥ [illegible] అమీన్ కరీంనగర జనగాం
13 మకడ్ ప్రింటెడ్ చీర	8750	మిస్టర్ [illegible] రావు హెచ్. డబ్ల్యు 1625 [illegible]
14 సాగరపట్టుచీర	14363	మహమ్మదు [illegible] అహమదు సా॥ [illegible]
15 ఆర్టిఫిషియల్ సూటిని	14779	నవాబు [illegible] జంగుబహాదరు [illegible]
16 జంపరాక్సికోం	15116	అబ్దుల్ సత్తారుసా॥ [illegible] అదాలతు [illegible] ఆదిలాబాదు
17 బాయిలుమాదాపుఖ్మలీ	15418	సయ్యదు [illegible] అలీఖాన్ సా॥ జాగీర్దారు [illegible]
18 పాంటాన్ ఇస్టేబర్ జర్కిన్	15530	కమాన్ అబుల్ రహీమాన్ ఖాన్ [illegible] నగరు నాంపల్లి
19 జరీమధుర చీర	15608	[illegible] సా॥ దేవిడీ నవాబు [illegible] జంగుబహాదర్ [illegible]
20 స్లిప్పింగు సూటు	15646	ఎన్. ఎన్. రెడ్డిగారు ఇంజనీరు [illegible] ఖమ్మం
21 ట్వీడ్ షేర్వానికొరకు	15998	ఎస్. ఎమ్ [illegible] అన్వాయమంజిల్ [illegible]
22 మహారాణీకడియాలము	16871	సయ్యదు [illegible] సా॥ [illegible] మిర్యాలగూడ నల్లగొండజిల్లా
23 సూటుకేసు [illegible]	17394	మీర్ [illegible] అలీఖాన్ సా॥ [illegible] సయ్యదురజాక్ గారిద్వారా
24 కమడ్ ప్రింటెడ్ చీర	17805	ఖాజ [illegible] సా॥ వకీలు [illegible] నిజామదు కరీంనగర
25 స్పీడ్ [illegible]	17992	[illegible] రామస్వామి [illegible]
26 ఖాదీ [illegible]	19807	[illegible] నవాబు [illegible] జంగుబహాదరుద్వారా
27 వాటర్ ప్రూఫు	20311	పి. ముత్తుస్వామి దేవిడీ నవాబు [illegible] జంగుబహాదరు
28 జంపరాక్సికాప	20659	మిస్టర్ బి. శ్యామసింగు గౌలీగూడ హైదరాబాదు
29 బువింగ్ చీర	21657	మిసెస్ హైదరలీఖాన్ సా॥ [illegible] హైద.
30 బనారసీ [illegible] చీర	21755	[illegible] సా॥ అహమదు [illegible]
31 పట్టుటోపీ	23248	[illegible]
32 బువింగుచీర	23249	[illegible] ఔరంగాబాదు
33 శాలు [illegible]	24062	[illegible] సా॥ నెం. 1990 యూసుఫ్ బిల్డింగు [illegible]
34 ట్వీడ్ షేర్వానికొరకు	24921	మిస్టరు యస్. వి. వి. రెడ్డి బొల్లారం
35 సెర్జ్ షేర్వాని కొరకు	25107	అహమదు [illegible]
36 అల్పాం [illegible]	25332	కె. [illegible] గారు [illegible]
37 మహారాణీకడియారం	25446	సయ్యదు [illegible] సా॥ [illegible] మంచిర్యాల
38 కోటన్ సూటిని	25002	[illegible] అలీఖాన్ సా॥ [illegible] ఖాతిపేట
39 [illegible]	27189	మిస్టరు ఎం. ఎం. [illegible]
40 శాలు [illegible]	29692	గులాం [illegible] సా॥ [illegible] నాంపల్లి
41 గ్రామాఫోను [illegible]	30349	మీర్జా అబ్దుల్లా బేగుసా॥ [illegible] జిల్లా నల్లగొండ
42 ఒకథాను [illegible]	30535	[illegible] ఖాన్ సా॥ దేవిడీ [illegible] జంగుబహాదరు
43 [illegible]	32075	మిసెస్ [illegible] సా॥ బంజారహిల్ హైద్రాబాదు
44 [illegible] చీర	32143	మిస్టరు [illegible] ఎచ్. ఎం. [illegible]
45 [illegible]	32333	మీరు [illegible] అలీఖాన్ సా॥ [illegible]
46 [illegible]	32986	[illegible] మహబూబునగరు
47 [illegible] చీర	33115	శంకరబాయి [illegible] గౌలిగూడ
48 ఆర్టిఫిషల్ [illegible]	34232	[illegible] ఖాన్ సా॥ [illegible]
49 [illegible]	35228	మిస్టరు [illegible] దేవిడీ నవాబు [illegible] బహాదరు
50 [illegible]	36285	మీర్జా [illegible] బేగుసా॥ [illegible] హైద్రాబాదు
51 బువింగుచీర	36500	[illegible]
52 అత్తరుదాన్ [illegible]	38000	మీర్జా [illegible] బేగుసా॥ [illegible]
53 [illegible]	40261	
54 [illegible] పెట్టె	41700	ఎం. రామకృష్ణారావు గారు [illegible] మహబూబునగరం
55 [illegible] ప్రింటెడుచీర	42055	యస్. [illegible] అలీఖాన్ సా॥ [illegible] మహబూబునగరం
56 సర్జ్ షేర్వానికొరకు	42256	బి. జి. [illegible] సా॥ [illegible] హైద్రాబాదు
57 అర్టిఫిషలుచీర	42299	" "
58 ఒకథాన్ మల్మల్	43169	మహమ్మదు [illegible] ఖాన్ సా॥ జాగీర్దారు [illegible]
59 [illegible] పెట్టె	43195	మహమ్మదు సర్దారుఖాన్ సా॥ [illegible]
60 [illegible]	43597	డాక్టరు సయ్యదలీ సా॥ [illegible] ఇల్లునెం. 8005
61 ఒకథాన్ [illegible]	43695	ఎం. [illegible] సా॥ [illegible] మంజిల్ [illegible]
62 [illegible]	43961	సయ్యదు మహమ్మదు [illegible] సా॥ [illegible]
63 [illegible]	43984	జి. గోవిందరావు [illegible] మహబూబ్ నగరం
64 [illegible]	44429	మహమ్మదు [illegible] సా॥ [illegible]
65 చిన్న గ్రామఫోను	44819	[illegible] సా॥ [illegible] ఖాన్ సా॥ [illegible]
66 రెండుపల్లాలబనారసు	44820	[illegible] సయ్యదు మహమ్మదు [illegible] సా॥ [illegible]
67 సూటుకేసు [illegible]	45110	[illegible] రహీమాన్ సా॥ ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ
68 అత్తరుదాను [illegible]	45361	మహమ్మదు [illegible] సా॥ [illegible] ఆదిలాబాదుజిల్లా
69 [illegible]	45522	యం. ఎక్బాలలీ [illegible] సా॥ [illegible]
70 [illegible]	46353	యం. [illegible]
71 బనారసీ [illegible] చీర	47170	[illegible] మహబూబు [illegible]
72 బోస్కీచీర	47679	మహమ్మదు [illegible] అలీఖాన్ సా॥ [illegible]
73 [illegible]	48985	[illegible] సా॥ [illegible]
74 [illegible]	49817	[illegible]
75 శాలు [illegible]	50276	మహమ్మద [illegible] సా॥ [illegible]
76 [illegible]	50287	ఎ. [illegible] దేవిడి
77 బోస్కీచీర	50672	ఎ. [illegible]
78 మహారాణీ కడియారం	50876	రామాచారిగారు 6979 [illegible]
79 [illegible]	51750	యం. షరీఫుద్దీన్ సా॥ అహమదు [illegible]
80 [illegible]	52505	మిసెస్ ఏ. ఆర్. ఖాన్ సా॥ [illegible]
81 [illegible] షేర్వానికొరకు	52676	కె. ఎ. షరీఫ్ సా॥ [illegible]
82 [illegible]	55950	[illegible] దేవిడి నవాబు [illegible] జంగుబహాదరు
83 మహారాణికడియారము	59215	డబ్ల్యు బి. [illegible] సా. నిజాం [illegible]
84 ప్రింటెడుకమడ్ చీర	59385	మహమ్మదు [illegible] సా. [illegible]
85 [illegible]	59502	[illegible] సా. బి. ఎ. [illegible] హైదరాబాదు
86 [illegible] షేర్వానికొరకు	60217	కె. సుబ్బారెడ్డిగారు [illegible] హైదరాబాదు
87 [illegible] పెట్టె	60506	మహమ్మదు [illegible]
88 [illegible]	60678	[illegible]
89 ట్వీడు షేర్వానికొరకు	60901	సయ్యదు మహ [illegible]
90 [illegible]	64487	మిస్టరు [illegible] ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ
91 బోస్కీచీర	62900	మిస్టరు [illegible] హైదరాబాదు
92 [illegible]	63207	[illegible]
93 [illegible]	64435	అబ్దుల్ [illegible]
94 ట్వీడు కోటుకొరకు	62867	[illegible] నెం. 789 [illegible]
95 [illegible] చీర	64945	యం. ఏ. [illegible] సా. ఏ. బి. [illegible] హైదరాబాదు
96 [illegible]	67435	మిస్టరు [illegible]
97 [illegible]	67891	మీర్జా [illegible] బేగుసా. 778 [illegible] హైద.
98 మహారాణికడియారం	68447	బి. బి. [illegible] ఎ. కె. [illegible] హైద్రాబాదు
99 [illegible] కోటుకొరకు	69168	యం. షరీఫుద్దీన్ అహమదుసా. [illegible]
100 [illegible] చీర	94920	[illegible]

వ్యాసకర్తలకు మనవి

[illegible] మా పత్రికను [illegible] వ్యాసకర్తలు [illegible] కార్యాలయమునకు చేరునట్లు పంపగలరని ప్రార్థించుచున్నాము.

సంపాదకుడు

గోలకొండపత్రిక

ధాతృ నామ సం॥ ఫాల్గుణ శు॥

గురువారము

బావుల శాఖ నివేదిక (౧౩౪౨ ఫ.)

మ. ఘ. వ. నిజాం ప్రభుత్వమువారి బావులశాఖ (Well-Sinking Department) యొక్క [illegible] నున్నది. ఆశాఖయొక్క అధికారియగు [illegible] మగారు, [illegible] వాల వత్సరమునకు [illegible] నా ధారణముగా ప్రభుత్వ శాఖల నివేదికలు [illegible] కార్యములను విశేషముగ చెప్పకొని, లోపములను చెప్పరు [illegible] వదలివేయు చుందురు. కాని మాగారి నివేదిక లో ౧౩౪౨ ఫ.లో [illegible] చేసిన అటంకములన్నియు, ఎట్టి దాపరికము లేనట్లు వర్ణింపబడినవి. [illegible] ౧౩౪౨ ఫ.లో బావులశాఖలో జరిగినని మగారికే అసంతృప్తి [illegible] నట్లు కనిపించును.

[illegible] బావుల [illegible] శాఖపని [illegible] దాదాపు [illegible] సహాయకులు [illegible]

[illegible] ఊపిరియు ఈ డివిజనుకు కావలసిన ఉద్యోగుల జీతము విషయములో పై అధికారుల నిర్ణయమునకు లోబడి మగారు ఉద్యోగులను సంపాదించజాలక, [illegible] వున్నదోయని ఘోష [illegible] చున్నారు.

పనివాండ్ర విషయములో నేగాక పనిముట్ల విషయములోగూడ మందప్రభ మే [illegible] ఎట్లో మగారు [illegible] యిపోయి అక్కడ మంచి పంపులను ఆర్డరిచ్చుటకు అధికారము లభించినను, [illegible] సంవత్సరాంతమువరకు గూడ పంపులురాక, [illegible] డివిజనులకు [illegible] పని [illegible] చున్నది.

ఇన్ని కష్టములున్నప్పటికి, జరిగిన పని [illegible] గా, ౧౪ క్రొత్త బావులు త్రవ్వించబడెను. ౧౫ క్రొత్తగా [illegible] బావులు మరమ్మత్తు చేయబడెను. ౭౫ ప్రాతబావులు బాగుచేయబడెను. [illegible] ఖర్చు ఆయెను. ఇవిగాక ౯౯ బావులు అఖరు లోనుండెను. ౧౦ బావులకై మాత్రము [illegible] వదలివేసిరి. మొత్తము ఈశాఖ చేసిన వ్యయములో ఉద్యోగుల జీతములు, భవనములకై అయిన ఖర్చు ౧౩౪౧ ఫ.లో వేయించక [illegible] ౧౩౪౨ ఫ. లో వేయింటికి [illegible] హెచ్చెను. ఇంతేగాక [illegible] ఖర్చుతో ౫౦ బావులు పూర్తి చేయబడెను, ఒకగుంట [illegible] బడి వదలివేయబడెను. అనేకస్థానములలోని [illegible] గ్రామములలో గ్రామసంఘమువారు మంజూరు చేసిన వ్యయముతో [illegible] బావులు నిర్మించబడెను, ౧౦ఊత గుంటలుత్రవ్వి వదలివేయబడెను. మరి రెండు వ్యవసాయపు బావులుగూడ పూర్తి చేయబడినవి.

ఈ బావుల శాఖక్రిందికి కొంత గ్రామ పునర్నిర్మాణ కార్యముకూడ ఎట్లు [illegible] తెలియుటలేదు. మగారు [illegible] సహాయముతో [illegible] గ్రామములలో [illegible] ప్రచారము చేయవలెనని [illegible] అంత [illegible] భగ్నమాయెను. ఈశాఖం [illegible] ప్రభుత్వమువారికి [illegible] వేయవలసి [illegible] నుండి [illegible] లభించక, వర్షాకాలములో [illegible] కలిగిన అశాభంగమునుగూడ [illegible]

[illegible] మున [illegible] ఉన్నదని [illegible] ప్రభుత్వమువారి [illegible] అంద [illegible]

రజతోత్సవనిధినుండి ప్రజాహితసంస్థలకు విరాళములు

మ.ఘ.వ.ప్రభువుగారు మంజూరుచేసినవి

ఆంధ్రవిద్యాసంస్థలకు వేయబడిన దానములు

ప్రభుత్వప్రకటనశాఖవారు రజతోత్సవసందర్భమున మ.ఘ.వ. నిజాం ప్రభువుగారిచే ప్రజాహితసంస్థలకు మంజూరుచేయబడిన మొత్తం విరాళములను ప్రకటనద్వారము తెలిపినారు.—

[౧] ఆ. [illegible] ముస్లిముజ—రూ ౪౦౦౦, [౨] మదర్సఆజ్వారియల్ ఉలూం, నాంపల్లి [illegible]—రూ ౪౦౦౦లు, [౩] [illegible] పర్వారిపాపజీవా మున్నావారి—రూ ౨౦౦౦౦లు, [౪] [illegible] రూ ౩౦౦౦౦లు, [౫] [illegible] రూ ౫౦౦౦లు, [౬] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౭] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౮] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౯] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౧౦] [illegible] రూ ౪౦౦౦లు, (౧౧) [illegible] రూ ౨౦౦౦లు, (౧౨) [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, (౧౩) [illegible] రూ ౨౦౦౦లు, (౧౪) [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, (౧౫) [illegible] రూ ౫౦౦౦లు, (౧౬) [illegible] రూ ౫౦౦౦లు, (౧౭) [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౧౮] [illegible] రూ ౪౦౦౦లు, [౨౦] కోఠిగూడలో హిందూ విద్యార్థిని వసతిగృహము—రూ ౨౦౦౦౦లు, (౨౧) హిందూ అనాథాలయము—రూ ౧౦౦౦౦లు, [౨౨] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, (౨౩) విద్యార్థి అనాథాలయము—రూ ౧౦౦౦౦లు, (౨౪) కరణ్యశ్రో [illegible] స్కూలు, [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, [౨౫] [illegible] స్కూలు, గోలకొండ—రూ ౫౦౦౦లు, [౨౬] [illegible] బాలికలఉన్నత పాఠశాల—రూ ౩౦౦౦లు, (౨౭) [illegible] బాలికల పాఠశాల—రూ ౧౦౦౦౦లు, [౨౮] [illegible] స్కూలు—రూ ౫౦౦౦లు, (౨౯) [illegible] స్కూలు—రూ ౧౨౦౦౦లు; [౩౦] [illegible] రూ ౫౦౦౦లు, [౩౧] [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, (౩౨) [illegible] బాలికల పాఠశాల—రూ ౧౦౦౦౦లు, (౩౩) [illegible] బాలికల పాఠశాల—రూ ౧౦౦౦౦లు, [౩౪] [illegible] రూ ౪౦౦౦లు, [౩౫] [illegible] స్కూలు, [illegible] రూ ౫౦౦౦లు, [౩౬] [illegible] స్కూలు, గౌలిగుడ—రూ ౫౦౦౦లు, [౩౭] [illegible] స్కూలు—రూ ౫౦౦౦లు, (౩౮) మార్వాడీ బాలికల పాఠశాల—రూ ౫౦౦౦లు, [౩౯] గుజరాతి బాలికల పాఠశాల—రూ ౫౦౦౦లు, [౪౦] [illegible] మలక్పేట—రూ ౨౦౦౦౦లు, (౪౧) [illegible] నాంపల్లి—రూ ౫౦౦౦లు, (౪౨) [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు, (౪౩) కర్ణాటక్ కన్నడ స్కూలు, గౌలిగుడ—రూ ౫౦౦౦లు, (౪౪) వివేకవర్ధని బాలికల పాఠశాల [illegible] పాఠశాల—రూ ౪౦౦౦లు, (౪౫) బేగంపేట బాలికల పాఠశాల—రూ ౫౦౦౦లు, (౪౬) మద్రసై [illegible]—రూ ౨౦౦౦౦లు, (౪౭) [illegible] స్కూల్, సికిందరాబాదు—రూ ౧౦౦౦౦లు, [౪౮] [illegible] బొలారం—రూ ౧౦౦౦౦లు.

ఇట్లు మొత్తము [illegible] రూ ౩౪౦౦౦౦లు. [illegible] రూ ౧౦౦౦౦లు.

స్పెయినులో యుద్ధము

కలకత్తా [illegible], మార్చి ౧౭

ఇటలీవారు తటస్థవిధానమునకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించుచున్నారనియు మాడ్రిడు యుద్ధరంగమున తిరుగుబాటుల సేనలలో ౨౫ వేల మంది సైనికులున్నారనియు ఆక్షేపణలేఖను స్పెయినుప్రభుత్వమువారు సమితి సంఘమునకు పంపిరి.

గుడలజర యుద్ధము

[illegible], మార్చి ౧౭

గుడలజారనగరమున ఉత్తరపార్శ్వములకు తీవ్రయుద్ధము జరుగుచున్నది. [illegible] గుడలజగను సంరక్షింపవలయునని [illegible] ప్రభుత్వసేనాని కొన్ని సైనికదళములను రణరంగమునకు పంపినవార్త వచ్చినది. ఈనాలుగుదినములు జరిగిన యుద్ధమున తిరుగుబాటుదారులలో ౩౦౦౦మంది సైనికులు మరణించిరని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటన గావించుచున్నారు.

మాడ్రిడు మార్చి ౧౭

[illegible] తిరుగుబాటుదారులు మాడ్రిడు [illegible]

[illegible] మార్చి ౧౭

[illegible] ౪౦౦ మంది [illegible]

[illegible] ఉద్యోగులు

లండను, మార్చి ౧౭

[illegible] ఇటలీ, [illegible] పోలండు దేశముల [illegible]

[illegible] ప్రభుత్వమునకు ఆయుధ సామగ్రి

జిబ్రాల్టరు, మార్చి ౧౭

[illegible] ప్రకటన గావించుచున్నారు.

మాడ్రిడు, మార్చి ౧౭

స్పెయినుప్రభుత్వమువారు [illegible] ఇటలీకైనికాధికారిని [illegible] స్పెయినులో తిరుగుబాటుదారు [illegible] ఇటాలియనులు, [illegible] యుద్ధము చేయుచున్నారనియు వీరిలో దాదాపు [illegible] ఇటాలియనులు గుడలజరరంగమునం దున్నారనియు [illegible] స్పెయినుఅధికారులు [illegible] ఇటలీ అధికారులు [illegible] ఇటలీప్రభుత్వమువారు ధనమిచ్చుచున్నారనియు చెప్పెను.

గాంధీ మహాత్ముడు రాజప్రతినిధితో సంభాషించుననువార్త అసత్యము

ఢిల్లీ, మార్చి౧౪:-

గాంధి మహాత్ముడును రాజప్రతినిధియును కలసి మాటలాడుటకు అవకాశమును కలిగించునిమిత్తము చేయుచుండుగా యీనెల ౧౩వ తేదీని రాజప్రతినిధితో మాట్లాడితివనియు, సర్ తేజబహాదర్ సప్రూగారుకూడ రాజప్రతినిధితో మాటలాడిరనియును లాహోరునందలి ట్రిబ్యూనుపత్రికయును అలహాబాదు, కలకత్తా మున్నగు నగరములలో కొన్నిపత్రికలును ప్రకటించెను. డిల్లీవిలేఖరియీవార్తను తనకు తెలిపి నట్లు యీపత్రికలలో ప్రకటింపబడెను. ఇదికేవలముకల్పితము—బాధ్యతగలపత్రికలవారిట్టివార్తను ప్రకటింపగూడదు—నేను నాసికలోనుండుటవలన ఈనెల౧౩వ తేదీనిగూడ ట్రిబ్యూనుపత్రికలో నిట్టివార్త ప్రకటింపబడిన సమాచారము నాకు తెలియదు.” అని జి-డి- బిర్లాగారు చెప్పిరి.

శ్రీవారు రాజప్రతినిధితో సంభాషించెదరని వార్తలోజరిగిన భారత కాంగ్రెసు సంఘ సభలోకూడ మహాత్ముడు తెలిపియుండలేదు-ఇది కాంగ్రెసువిద్వేషులు కల్పించిరి- మహాత్ముడు రాజప్రతినిధినిగూడడు- అని ఢిల్లీ కాంగ్రెసు నాయకులు తెలిపిరి-

---

బర్మా రాష్ట్రి విశేషములు

రంగూన్ :మార్చి౧౩: —

సరిహద్దురక్షణలో చేరిన చిత్తుచట్టమును బర్మాశాసనసభ నేటిసమావేశమున రెండవసారి విమర్శనరాగాఅత్యధిక సంఖ్యాకులు దీనినినిరాకరించిరి-ఉద్యోగులజీతములకుచెందినచిత్తుచట్టముపై చర్చపూర్తి గాకుండానే సభను నేటికిచాలించిరి. మరల వచ్చేసోమవారము సమావేశమగును-

ఉద్యోగుల జీతములకుచెందిన చిత్తుచట్టముపై చర్చజరుగుచుండగా చర్చలో పాల్గొన ఉద్దేశించి బర్మాభాషలో తమభావము అనువెల్లడించుటకవకాశమును యూసాగారుఆక్షేపించిరి-అంగ్లములోనేమాట్లాడవలెనని అధ్యక్షుడుకోరిరి. అంతటయూసాగారు, వీరితోపాటు మరికొందరు సభనుండి లేచిపోయిరి.

తృతీయఆంధ్రరాష్ట్రి యువజనమహాసభ

ఆంధ్రరాష్ట్రి యువజనమహాసభ మొదటవి శాఖపట్టణములో ప్రారంభింపబడినట్టిది. మొదట అంతఎక్కువగాజరిగియుండలేదు. రెండవది కాకినాడలోజరిగినతర్వాత ఆంధ్రరాష్ట్రివిభాగాంతములందు యువజనసంఘములు స్థాపించబడెను. ౧౯౩౫-౩౬లో మీనూరాలిగారి నాయకత్వమున అఖిలభారత యువజనసంఘము బయలుదేరెను. ఈసంఘం ఆంధ్రరాష్ట్రిములో పనిచేసినట్లు మరెచ్చటనూ పనిచేయలేదని ఈ ౧౯౩౭ మార్చి ౧౩వ తారీఖున మచిలీపట్నములో కాట్రగడ్డ వెంకటనారాయణరావుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమైన తృతీయమహాసభలో స్వాగతోపన్యాసమందు రామానందంగారు తెల్పిరి. వారుస్వయినుప్రజలను సహాయము చేయవలసినవనియు, తెలుగుభాషలో సామాన్యప్రజలకు అర్థమగువిధమున సంస్కృతగ్రంథములు వ్రాయవలెననియు, రైతుఉద్యమమునకు తోడ్పడవలెననియు, సామ్యవాదమునుస్వీకరించ వలెననియు యువజనులకు ప్రబోధించినతర్వాత అధ్యక్షులవారు తనఉపన్యాసమునొసగిరి. సభకుమొత్తం ౧౫౦౦ మందిప్రతినిధులువచ్చియుండిరి.

పరరాజ్యపు సేననైనను ఓడింపగలము

రషియాసంరక్షణపు ఏర్పాటులగూర్చి లండనులో రష్యారాయబారి ఉపన్యాసము

లండను: మార్చి ౧౩:-

లండనునగరమున సోవియటుఅభిమానులు జరిపినసభయందు లండనుయందలి రషియారాయబారి మెస్కీ-గారుపన్యసించుచు ఇట్లుచెప్పిరి:-

రషియాతోయుద్ధమునలుప కొన్ని రాజ్యములుగోరుచున్నవని ఇటీవల జరిగిన విషయములవల్ల స్పష్టమగుచున్నది. ఇటీవల జర్మని జపానుదేశములు గావించుకొనినఒడంబడిక రషియాతో పోరాడవలసినప్పుడు పరస్పరము సైనికసహాయము గావించుకొనుఉద్దేశముతో జరిగినదని రూఢిగ తెలియుచున్నది కాని రషియాప్రభుత్వమువారు ఇందులకు సంసిద్ధులైయున్నారు. రషియాదేశపు ఆసియాసరిహద్దులు యూరోపుసరిహద్దుల సంరక్షణము అన్నివిధములదుర్భేద్యమైయున్నది. రషియా వాయిసైబలము అన్నివిధముల శ్రేష్ఠమైనదిగనున్నది. ఇతరులసహాయము లేకయే రషియా పైదండెత్తివచ్చు పరరాజ్యపుసేననైనను ఓడింపగలమని నేను చెప్పగలను.

రషియా పైదండెత్తి పోవలయునని జర్మనివారి కెంతమాత్రము ఉద్దేశములేదని జర్మని ప్రముఖులు తెలుపుచున్నారు, ప్రాచ్యఖండమున తమఆధిక్యతను స్థాపించుకొనవలయునను ఉద్దేశము జర్మనికిలేదనియు అట్టిఉద్దేశమే యున్నచో ఫ్రాన్సు రషియఒడంబడిక రద్దు కావలయునని జర్మనివారు కోరియుండెదరని ఫ్రాంకుఫర్టుజీటంగు పత్రికవ్రాసినది.

జనపనారమిల్లు పనివాండ్ర సమ్మె

కలకత్తా: మార్చి ౧౩:-

వంగరాష్ట్రిమున మిల్లుపనివాండ్రసమ్మె పెరుగుచున్నది. ఇంతవరకు ౧౭ మిల్లులు మూతపడినవి. ౧౩,౦౦౦ జనపనారమగ్గములు మూలపడినవి. ౪౭,౦౦౦ మంది సమ్మెలోచేరిరి. వేతనములు హెచ్చించవలెననియు, పనిచేయు వ్యవధిని తగ్గించవలెననియు వీరుకోరుచున్నారు. ఉచితముగా వసతిగృహములను వారుకోరనిచ్చుట, గర్భిణీస్త్రీలకు సౌకర్యములు, సెలవుమున్నగువవి సమ్మెపనివాండ్రు కోరుచున్నారు. వీరు శాంతముగానుండిరి. ఈమిల్లులలో చాలభాగము ఆంగ్లేయులచే నిర్వహింపబడుచున్నవే.

దక్షిణకలకత్తాలో వేరొక జనపనార మిల్లునుండి నేడు ౩,౦౦౦ మంది పనివాండ్రు సమ్మెకట్టిరి

రైతులమహాసభను నిషేధించుట

పాట్నా: మార్చి ౧౩:-

జమ్మూరైతుల మహాసభను నిషేధించుచు ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువు ప్రకటించినటుల తెలియుచున్నది. కొన్నిరేవ్నలో చదువనున్ద్దేశించిన ఉపన్యాసములవలన ప్రజాశాంతికి భంగముకలుగునని ప్రభుత్వమువారు భావించిరి.

మధ్యరాష్ట్రిము నిరుద్యోగుల గష్టనివారణచుఆలోచన

మధ్యరాష్ట్రి ప్రభుత్వమువారు విద్యాశాఖాధ్యక్షుడు, వ్యవసాయశాఖాధ్యక్షుడు, ఒకకళాశాలాధ్యక్షుడు, ప్రస్తియంత్రాలయముల మేనేజరులలోనొకరు, మాంగనీసుగని ప్రతిశ్రమచేయువారల ప్రతినిధియొకరు. బొగ్గుగనిపరిశ్రమల ప్రతినిధియొకరు, అరాష్ట్రిశాసనసభలో నొకభాగమగు ఆసెంబ్లీ ప్రతినిధులిరువురు, ఒక్కొక్క-డివిజనుకు ఒక్కొక్క-రు చొప్పున నాలుగు డివిజనుల అనధికారప్రతినిధులును కలిసినఒక సలహాసంఘమును ఏర్పరచిరి. దీనికిపరిశ్రమలశాఖాధ్యక్షుడు కార్యదర్శిగనియోగించబడెను. ఈసంఘము అయిదేండ్లకాలము వీరకుండవలెను, చదువుకొన్నవారలలో నౌకర్లులేనివారికి నౌకర్లులభించునట్లు చేయుటకై ప్రభుత్వమువారికి సలహాలనిచ్చుచుండును. ఈసంఘమునకు నాగపూరు విశ్వవిద్యాపీఠపు వైస్ చాన్సెలరుగారు అధ్యక్షులుగ నియోగింపబడిరి. ఈసంఘము నూతనరాజ్యాంగము అమలగుట ప్రారంభమైనప్పటినుండి పని ప్రారంభించును. ఏప్రిలులో సమావేశమై నిరుద్యోగు లెందరున్నారో కనుగొనుటకై ఒకఉపసంఘమును నియోగింతురు. కానిఈలోగా ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమువారు ఈసంఘమును ప్రాథమిక నివేదికలో చేయబడిన శిఫారసులు స్థానికపరిస్థితుల కెంతవరకుసరిపోవునో అభిప్రాయమడిగినారు

ప్రకటన

అజుమహాకమే నిజామతు ఆబుకారి ముమాలికు మహరూసె సరా-రుఅలీ వాకై చదాఅదిన బేస్తు న్న ౧౩౪౬ సాలు మిసల్‌నిషాన్ ౩ తంబర్ ౧౩౪౬ సాలు ౧౦౯

బఖర్ మతుజాగీరుదారు సాహెబ్ ... జదారునా హెబాకోవ రాజేమ ...

ఇందువల్ల తెల్యపర్చడమే ... గీరాతునమువాజియాతు ముక్తా మొక్క-అందరికీ సంది ... సాలు అబాయ ... ఖుదారు న్న ౧౩౪౬ ... ఆరంభం కాగలదు మరియు ... కుసీం ... ఖుదారు ... నుండి ... సాల గురువారంవరకు ... చికాగలను ... హేబుగా ... స్వయముగా ... క్కలనుపొందుటకువలనుగ ... వారలు తమతమ కోరుపనుబాజులను ... హాజరుపరంచి ... ను కాగపరుచా ... వంలో ఏమిఅభ్యంతరము ... కానియీవిషయములో మహాకమే ... లిఖితపూర్వకముగా యిచ్చినా ... ము ముఖ్యఅవసరం అయ్యియుంన్నది.

మదదుగారు నాజం

దివానీ జాబితాయొక్క సవరణ (చిత్తు) శాసనము

శ్రీయుత కొండా వెంకట రంగారెడ్డి గారు శాసనసభలో సభ్యులైన తర్వాత ఇదివరకే కొన్ని చిత్తుచట్టములను తయారుచేసి శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టదలచి తదధికారులకు తెలియజేసి యుండిరి. ఈ క్రింది చిత్తుచట్టము వాటిలోనొకటి ప్రజలకు తెలియుటకై ప్రకటించుచున్నాము:—

ఖానూను

తజ్వీజుసాని దరఖాస్తువెంట, మొదటి తజ్వీజు బాబత్తు డిక్రీయొక్క గాని ఫైసలాయొక్క గాని, హుకుముయొక్క గాని నకలును జతపరచవలసిన అవసరము లేదని దీవానీ జాబితాలో సవరణచేయుట యుక్తము; కనుక ఈ క్రిందివిధముగా ఆజ్ఞాపించుచున్నది:—

సంగ్రహనామము ప్రారంభపు తారీఖు వ్యాప్తిప్రదేశము

దఫా ౧ ఈ ఖానూను "సర్కారు ఆలీవారి దీవానీజాబితాయొక్క సవరణ ఖానూను" అను పేర వ్యవహరించబడవచ్చును మరియు, జరీదాలో ప్రకటించబడిన తారీఖునుంచి సర్కారు ఆలీవారి రాజ్యమునందంతటను అమలులోనికి వచ్చును.

దఫా ౭౧వ యొక్క సవరణ

దఫా ౨. సర్కారు ఆలీవారి దీవానీ జాబితాలోని దఫా ౭౧ వలో ఇప్పుడున్న వాక్యములతరువాత ఈ క్రిందివాక్యములు చేర్చవలయును:—

"కాని, తజ్వీజుసాని దరఖాస్తువెంట, ఏ తజ్వీజును తజ్వీజుసాని చేయబడుతూవున్నదో అట్టి [మొదటి] తజ్వీజు సంబంధమైన ఫైసలాయొక్క గాని "డిక్రీయొక్క గాని హుకుముయొక్క గాని నకలును జతపరచవలయునను నిర్బంధము లేదు.

కొండా వేంకటరంగారెడ్డి,
శాసన సభాసభ్యుడు.

కారణ వివరణము

దీవానీ జాబితా ప్రకారము, తజ్వీజుసాని దరఖాస్తువెంట, ఫైసలాయొక్క గాని, డిక్రీయొక్క గాని, హుకుముయొక్క గాని నకలు దాఖలు చేయవలయునను నిర్బంధము తెచ్చుటకు ఆజ్ఞాపించబడియుండకపోయినను, దీవానీ జాబితాలోని ౭౧వ దఫాయందును, కాలనిర్ణయపు ఖానూనులోని ౧౨౨వ దఫాయందలి ౨. వ నిబంధనయందును, వాడబడిన శబ్దములనుబట్టి, అట్టినకలు దాఖలు చేయవలయునను విధాయకము ఏర్పడినది. కనుక ఈ ౭౧వ దఫాయొక్క సవరణ అవసరమయినది

జాజాదాయరీ దరఖాస్తు, యకతర్ఫా ఫైసలాను రద్దుచేయుటకై యియ్యబడు దరఖాస్తులవలెనే తజ్వీజుసాని దరఖాస్తుకూడ మొదట తజ్వీజు అయిన అదాలతులోనే దాఖలు చేయబడుచున్నది కనుక పైరెండువిధములగు దరఖాస్తులలోవలెనే దీని విషయములోకూడ దరఖాస్తు దాఖలుకాగానే సంగతిసందర్భములు తెలిసికొను అవకాశములు అదాలతులో కలవు ఇక ముర్రాఫా దరఖాస్తు సంగతి లేదు. ఆ దరఖాస్తు మొదటి అదాలతులోకాక పై అదాలతులో దాఖలు చేయబడుచున్నందున అట్టి అదాలతువారికి నకలుచూడనిది సంగతులు బోధపడజాలవు. ఈ కారణములవలన జాజాదాయరీ దరఖాస్తు, యకతర్ఫా ఫైసలాను రద్దుచేయవలయునని యియ్యబడు దరఖాస్తుల విషయములో నకలు అక్కరలేదు కనుక తజ్వీజుసాని దరఖాస్తు విషయములో కూడ మొదటి తజ్వీజు నకలు దాఖలు చేయవలసిన అవసరముండగూడదు.

ఇప్పుడు దఫా ౭౧వ లోని శబ్దములు, బ్రిటిష్ ఇండియాలోని దీవానీ జాబితాయొక్క ౪౭ ఆర్డరు ౩ రూలు శబ్దములననుసరించి వ్రాయబడుటలో పొరపాటు జరిగినందున అన్వయము చేయుటలో ఇప్పుడు జరుగుచున్న చిక్కు ఏర్పడినది. దీనికి కాలనిర్ణయపు ఖానూనులోని దఫా ౧౨౨ యందలి శబ్దములుకూడ కొంత తోడ్పడినవి. కనుక ఈ సవరణ ఖానూనుద్వారా అట్టి చిక్కులు తొలగిపోగలవు. నకలు దాఖలు చేయవలయునను నిర్బంధముండుటవలన తజ్వీజుసాని దరఖాస్తులు దాఖలుచేయుటలో అనవసరముగ ఆలస్యమగుచున్నది కనుక ఈ సవరణ చాల అవసరమనిపించినది.

కొండా వేంకటరంగారెడ్డి,
శాసన సభాసభ్యుడు.

మాచందాదారులకు

తమ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో చందా నంబరు తెలుపవలెను. లేనిచో జవాబు ఇవ్వబడదు. తమ లేఖలు మేనేజరు పేర వ్రాయవలెను.

నోట్:— చందానంబరు తమకుపంపు పత్రికపైన వుండును.

[మొదటిపేజి తరువాయి]

ఇరిగేషను క్రిందజరిగినపని చూతము. క్రొత్త బావులకై [illegible] ఖర్చుతో పూర్తిచేయబడెను. ఒక సాంకేతికము [illegible], తిరిగి క్రొత్తవిగా [illegible] చేయబడినవాని సంఖ్య ౬౩, వానికైఖర్చు [illegible] రూపాయలు. పెద్దప్రక్కలక్రొత్తవి [illegible] పూర్తి చేయబడిన బావుల సంఖ్య ౧౪, వానికైఖర్చు [illegible]. [illegible] గాక యున్నవి. [illegible] ఖర్చుపెట్టి బావులు పదునొకపద [illegible] సంవత్సరములో తవ్వి వదలి వేసిరి. ౩౦-౧౨-౧౯౩౬ నాడు సిద్ధమగుచున్న బావులసంఖ్య ౧౯. ౧౯౩౬ నుండి ౧౯౩౭ వరకు పూర్తి చేయబడిన బావుల సంఖ్య ౧౪, వానికి ఖర్చు [illegible] రూపాయలు. క్రొత్తపక్కల క్రొత్తగా నిర్మించబడి పూర్తి చేయబడినబావులసంఖ్య ౧౪, వానికైఖర్చు [illegible] రూ.లు. మరి [illegible] బావులింకను నిర్మించబడుచు పూర్తికాకయున్నవి. [illegible] ఖర్చుపెట్టి బావులు సరిగా నీరుపడక పోవుటచే [illegible] సంవత్సరములో తవ్వి వదలివేసిరి. ౩౦-౧౨-౧౯౩౬, నాడు నిర్మాణమగుచున్న బావుల సంఖ్య ౬౭. అదేకాలములో నిరుపయోగ వదలివేయబడిన కుంటల సంఖ్య [illegible], అదేకాలములో ఈబావులకై ఉద్యోగులు, పనిపనిముట్లు, కిరాయమున్నగువానికై మొత్తముపైన [illegible] ఖర్చు అయెను.

కుగ్రామసంస్థానములోని పశ్చిమ గ్రామములలో బావులను త్రవ్వించుటకై కోరుటవలన ప్రభుత్వవారు ౧౯౩౬ లో సహాయకేవలమునుండి అకాలము ౧౯౩౭ వరకు రూ ౩౪౦౦౦లు. బావులకొరకు వారికిచ్చియుండిరి. ఇందులకై రూ [illegible] లు ఖర్చుఅయెను. [illegible] క్రొత్త బావులకట్టబడెను, [illegible] బాగు చేయబడెను. పదిహేడు మొకటుంట్లు త్రవ్వపడి వేయబడెను. ౬ బావులు ఇంకను నిర్మింపబడుచున్నవి

ఇంతేగాక ఈసంస్థానములోని జాగీరుగ్రామములలో బావులను త్రవ్వించుటకై సొమసంస్థానమువారు మంజూరుచేసిన రూ ౨౫౦౦౦లమంచి [illegible] రూ [illegible] ఖర్చుచేసి [illegible] బావులు కట్టించి, [illegible] బాగుచేసిరి. [illegible] మాత్రమే వదలివేయబడెను.

వ్యవసాయపుబావులను కట్టించుటకై మంజూరయిన ౧౦౦౦లనుండి రూ ౬౩౩౩-౧౧-౫ ఖర్చు లింగసుగూరులోనే కొత్త బావులకై చేయబడెను, రెండుపూర్తయినవి, ఒకటి నల్లరేగడ భూమియగుటచే వదలివేయబడెను

నివేదికనుముగించుచు, మజిగారు ఈ సంవత్సరములో తమపబ్ వర్కు కీపరుకు మోటారుప్రమాదములో కాలు విరుగుటయు, సహాయకుడగు [illegible] పలుమారులు ఆజీర్ణవ్యాధియుతప్ప మరియేఉద్యోగికి గాని ఎట్టిజబ్బు చేసియుండలేదనివారు

నివేదికలో విషయము విలువగలది [illegible] గలదు. రెండేండ్లకాలములో రాయచూరుజిల్లా [illegible] అనుగమనించి మజిగారుతీర్మానించినదేమనగా, ఆక్కడనపడేండ్లకొకసారి వర్షపాతములో వృద్ధిక్షయములు జరుగుచుండుననియు, వర్షములుఎక్కువగానుండు దశకములో చెరువులనుండి బావులుఅవసరమగుననియు, కాని తరువాతదశకములో చెరువులునిండి బావుల అవసరమేర్పడుననియు గ్రాహ్యమగుచున్నదని చూపబడినది.

సరిహద్దు రాష్ట్రములలో కల్లోలము

పెష్వారు, మార్చి ౭

సరిహద్దురాష్ట్రములలో కడబిడగానున్నది-వజీర్ స్థాన్ ఖానోగాలోయలలోనున్న ఇ.ఫిటీలు, మతిమౌఢ్యముతో మరల చెలరేగుచున్నారు. ఈమధ్యజబ్బుపడియున్న ఇ.పీ.పకీరుమరల ఇప్పుడు కార్యరంగమునకు దుమికినాడు. ఇతడు మహమ్మదీయమతమునకు చెందినవాడును, మత ప్రచారమునకు చాల ప్రయత్నించువాడును అగుటచే ఇతనికి యీ ప్రాంతములలో గొప్పపలుకుబడియున్నది- అతడు బ్రిటిషుప్రభుత్వపాలనము ఇస్లాంమతమునకు ద్రోహకరమని ప్రచారము చేయుచున్నాడు-

ఈప్రాంతములయందలి కొండ జాతులవారు, ఇ.పి.ఫకీరువదతపతాము బాధ్యులుగానుండజాలమనియు, అతనిని అచ్చటినుండి వెళ్లగొట్టుట తమకుసాధ్యముకాదనియు తెలియపరచిరి.

శాంతియుతముగా యీ వ్యవహారమును పరిష్కరించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నము చేయుచున్నను అదియెంతమాత్రమును లాభములేదుకావున ప్రభుత్వమువారు సైనికచర్యనే అనుసరించవలయునని తలంచి సేనలను అపరిమితముగా అలోయలకు పంపుచున్నారు-

ఈ గడబిడల విషయమునుఎత్తి, ఇండియాప్రభుత్వమువారు సరిహద్దురాష్ట్రము నందలి కొండజాతులవారిని లొంగదీసుకొనుటకై సేరప్రయత్నమునంతయూ వృధావ్యయము చేయుచున్నందులకు ఆక్షేపణచేయుచు ఇతర శాసనసభలో మార్చి ౭వ తేదినాడు ఒక తీర్మానము ప్రతిపాదించిరి.

ప్రభుత్వవిధానము తెలివిలోని సంకోచముల కుతావిచ్చి ఆరాష్ట్రమంతటిలో దిముకకు కారణమగుచున్నదనియు, నిష్కారణముగా ఘోరకృత్యాలు జరుగుచున్నవనియు, భయముచేత ఆరాష్ట్రనివాసులు లోబడక ప్రతిఘటించుచున్నారనియు, యీవిధానము జయప్రదము కాలేదనియు ఉపపాదకుడు చెప్పెను.

కృష్ణకొంత మాళవ్యాగారు, ప్రభుత్వవిధానమును నేనుసమర్థించను. వారుచేయు వ్యయమునకు నేనుసమ్మతించను. కాని, సరిహద్దుప్రాంతములు అవిధేయములై యుండుటయే రాజ్యమునకు క్షేమముకాదు. అక్కడితెగలకు ఎన్నటను కాపాడగలశక్తి చాలదు. వారినిలోబరచుకొనవలసినది అవసరమే. కాని విమానములను, విషవాయువులను ఇందుకుప్రయోగించుట సరికాదు." అనిరి. అసాఫ్‌అలీగారి తీర్మానము ను సభవారు ఆమోదించిరి. అనుకూలము ౬౩, ప్రతికూలము ౪౭ వోట్లు వచ్చినవి.

గోలకొండ కవులసంచిక

చందాదారులకు	వెల	రు	౧-౦-౦
ఇతరులకు	,,	,,	౨-౦-౦

౧౪ : పేజీ తరువాయి

తులయిన భార్యలు వేరొకరిని వివాహము చేసుకుంటే ఇష్టపడి దేవాయుండనగునని అనుకోకుండా, భర్త కొంత జీతం అనిపించుకున్నప్పుడే, అతను గృహ నిర్వహణము చేయగలిగినప్పుడే అని వారు వారికి చేసిన తీర్పు గృహలక్ష్మిలో చూపించి ఆ ఉద్దేశాలను గోలకొండ పాఠకులకు పరిచయం చేస్తున్నాను. తగిన సామర్థ్యం ఉన్నప్పుడు భార్యాభర్తలిద్దరూ సంపాదిస్తే మంచిది. అలా కాక భార్యకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఇవ్వాలి అంటే తన సంపాదన ఇతరులకు ఎలా అన్నీ ఆమెకే చెందుతాయి చేసి గృహాసంబంధమైన వ్యవహారములన్నీ ఆమె మీద పెట్టి ఆమెకు తగినంత కూడా అనుకూలించి వచ్చునో ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము శ్రేయస్కరము. అంతే కాని సంపాదించినప్పుడు కోసనదానికి మామూలు ఉద్యోగస్తులు కావాలనే ఇష్టంలేకపోతే చాలించుకో వడానికి భార్యలకు వీలులేదుగదా అని.

హిందూ సంసారాల్లో ఉన్న చిక్కు ఇది. ఎవరో ఒక్కడు సంపాదిస్తూ ఉండవచ్చు, మిగిలినవాళ్ళంతా తినే ఉమ్మడి కుటుంబ వ్యవసాయ జీవనంలో అయితే, స్త్రీలకు, పురుషులకు, పిల్లలకు, వృద్ధులకు అందరికి తగిన పనులుంటాయి. నగర జీవితం అలాంటిది కాదు. ఒక్క పురుషుడు ఏ ఆఫీసులోనో ఉద్యోగం చేసేవాడుఉంటే అతని మీద సామాన్యంగా, తల్లి, తండ్రి. ఒకవేళ తండ్రి పోతే చదువుకునే తమ్ముళ్ళు భార్యాపిల్లలు ఇంతమంది ఆధారపడి ఉంటారు. అలాంటి పరిస్థితిలో చాలినంత భార్య కూడా తాను సంపాదిస్తే "వేణ్ణీళ్ళకు చన్నీళ్ళ" తోడుగా ఉంటుంది గాని, కనుక ఈ మితవాదులు చెప్పినట్లే అన్ని కుటుంబముల పరిస్థితులూ ఒకే మోస్తరుగా ఉండవు కనుక ఈ తీర్మానం వల్ల క్రొత్త సమస్యలు రాలేవు. ఇది అనవసరమే. యీ సందర్భమేమో! ఆది ఆదర్శం కనుక ఇంత సామర్థ్యం కలిగి ఉండవలెను. ఇది ఏలాగూ విధిగా పోషించవలసిన భార్యకు జీతం ఇవ్వడమా.

కొంచెం ఎన్నో సంబంధం లేని రెండు విషయాలను తీసుకొని ముడిపెట్టి విపరీతార్థాలు తీసినందులో ఈ మితవాదినుల విపరీతోద్దేశాలు స్పష్టం అవుతున్నాయి. పోనీ ఈ జీతాల వాదం విని మామూలు నౌకర్లవలెనే మాకూ జీతాలు కావలెనని అడగటం కోసం. జీతాలు పుచ్చుకోవడం మానరని కొందరి ప్రశ్నలు. "పవిత్రమైన స్త్రీల హృదయాలలో ఉన్నట్టి లుబాటు కోసం, పోనిస్తుందని భావించడంలో అసలు ఈ మితవాదిగారి మనస్సులో నేటి ఈ విజాలన్నీ ఉన్నాయని తెలుసుకోవలసి వస్తున్నది.

ఈ విధంగా ఈ మితవాదులు ఎంతగా అడుగుతున్నా, ఇక మీదట ఈ మహాశయుల ఆటలు ఏమీ సాగవు. స్త్రీలలో అభ్యుదయ సంఖ్య ఎక్కువ అయిపోతూ ఉన్నది. మొన్న భారత శాసనసభలో వచ్చిన విధేయతతో ఉద్యమానికి కొంతవరకు క్రొత్త ఊపిరి వచ్చింది. ఈసారి అసెంబ్లీలో కూడా స్త్రీల సంఖ్య ఎక్కువ అయింది. కనుక స్త్రీలు మునుపటిలాగా భర్తలు మోసగాళ్ళూ పతివ్రతలు బోధ చేసినా కూడా కోరవలసిన శాసనాలన్నీ త్వరలోనే ఆలోచనం సాగించకపోదు.

ఇంతకూ ఈ మాటలను బట్టి ఏమి తెలుస్తున్నది అంటే మన సంఘ సంస్కరణ మహాశయులకు ఎంత చేసినా ఏమో ఒక శంక కల్పించుకొని అవతలి వారిని అపహాస్యం చేయటం తప్ప మరొక సంస్కారం ఏమీ కనుపించదు. ఏపాటి అవకాశం దొరికినా పవిత్ర భారత స్త్రీలు భ్రష్టమై విష పంకంలో పడిపోతారనే భయం మనవాళ్ళను ఇంతలో వదలి పెట్టటంలేదు. కాకపోతే మనం పరిష్కరించుకోవలసిన సంస్కరణలు ఎన్ని లేవు ముఖ్యంగా మన రాష్ట్రములో ఆంధ్ర వాఙ్మయాభివృద్ధి చాలా వెనుకబడి ఉన్నది. తగినన్ని పత్రికలు అయినా లేవు. ప్రతి కులంలోనూ అంతర్విభేదాలు చాలా ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఉన్న అసంఖ్యాక అభిప్రాయ భేదాలతో సాంఘిక జనసంఘానికి పొలికలాంటి మార్గం చూపే విజ్ఞాన కాంక్ష ఏమీ మారినట్లు కనబడటం లేదు, ఇవన్నీ ఇలా ఉండగా ఉత్తర హిందూస్థానంలో హిందూ మహమ్మదీయ విభేదాలు లేవు, దక్షిణ హిందూస్థానంలో జస్టిసు, కాంగ్రెస్ విభేదాలు లేవు. మన రాష్ట్రంలో యున్న వృద్ధ విభేదాలు ఎక్కువైపోతున్నాయి కనుక చేతనయితే ఇలాంటి విషయాలలో తగిన సంస్కరణలు చేసుకోవచ్చును. అంతే కాని ఇలా కాలాన్ని ఎందుకు పాడు చేసుకుంటారు మీరు స్త్రీజనాభ్యుదయం మీద అభిమానం ఉంటే చేతనైన సాయం చేయండి. మంచి సలహాలివ్వండి, లేదా పక్కకు తప్పుకోండి. అంతే కాని అనవసర అసందర్భపు విమర్శలు చేసి, ఉద్యమానికి అడ్డుగట్టు వెయ్యకండి. మా ఆశలు మేమే పడుతాము.

[గమనిక:- ఈ వ్యాసం వ్రాయడములో నాకు తోడ్పడ్డ "గృహలక్ష్మి" ౧౯౩౬ జనవరి, డిసెంబరు, ౧౯౩౭ ఫిబ్రవరి మార్చి నెలల సంచికలకు కృతజ్ఞురాలను.]

[illegible]

గోలకొండపత్రిక

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD-DECCAN

The First Telugu Bi-Weekly in Andhra Desa and the leading Telugu Newspaper of H.E.H. The Nizam's Dominions.

వర్తకులకు
నైజాం రాష్ట్రము ఎనిమిది జిల్లాలలోని ఆంధ్రులలో మీ వర్తక వృద్ధికి ప్రకటనలు గోలకొండ పత్రికలో ప్రకటించుడు

Vol. 11. | Thursday 18—3—1937 | No. 85

'మితవాదులు'

——— శ్రీమతి యెల్లాప్రగడ సీతాకుమారిగారు.

రాజకీయాల్లో మితవాదులు

ప్రతి విషయములోను సంకుచితాభిప్రాయాలు ఉన్న వాళ్లను 'మితవాదు'లంటారు. ఈ మితవాదులకు ఎంతసేపటికీ నూతనత్వం అంటేనే భయం. [illegible] ఏదో ఉన్నంతమటుకే చాలునని పించుతుంది. ముందు రాజకీయాల్లోనే చూద్దాము. కొన్ని సంఘటనలు ఈ మితవాద నాయకులు దరికీ రాకుండా స్వాగతం [illegible], దేశభక్తి [illegible]. తమ మనసులో ఏదో ఒక బిరుదో, పదవో లభిస్తే చాలు: ఇక దేశక్షేమానికి ఎక్కువగా పాటుపడకుండా [illegible] ప్రజలలో ఉత్సాహాన్ని చంపివేస్తుంటారు. నిజానికి గాంధీగారి సత్యాగ్రహ సమయంలో ఈ మితవాద నాయకులు సంధి ప్రయత్నాలు చెయ్యకుండా ఉన్నట్లయితే, అప్పుడు భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమం తప్పకుండా ఏదో ఒక గట్టు ఎక్కేది.

హరిజనోద్యమంలో చూడండి ఈ మితవాద నాయకులు ఇప్పటికైనా సంధికొస్తారేమో! అయితే దుష్ప్రవల్లనా, అగ్రవర్ణాలవారు మహాత్మా గాంధీ [illegible] ఎత్తివెయ్యకుండా [illegible] చెయ్యటం అక్కడున్న హరిజనులు [illegible] పోతూ ఉన్నారు.

సాహిత్యంలో మితవాదులు

సాహిత్యంలో కూడా చూడండి కొంతమంది మితవాదులకు ఏమాత్రమూ అభివృద్ధిపనికి రాదు. అయిన్య ఒక "విద్యాశేఖరు"లవారు "నెటకపిత్వా"న్ని విమర్శిస్తూ ప్రగాంతకవులని [illegible] కృష్ణపావ్యకవుల దాకా [illegible] కలియుగాంతందాకా కాళిదాసు వ్రాసిపెట్టి పోయిన కావ్యాలే చాలునూ మనకు మరివేరే కావ్యాలు [illegible] లేదని సెలవిచ్చారు.

సాంఘికాల్లో మితవాదులు

సాంఘికాల్లో కూడా ఇలాగే మితవాదులు చాలామంది ఉన్నారు. నిజానికి ప్రతికూలవాదులకంటె కూడా ఈ మితవాదుల వల్లనే, దేశానికి గాని, సంఘానికి గాని, ఎక్కువ అపకారం జరుగుతుంది. ఏమంటే ప్రతికూలవాదులు ఎంతసేపటికీ లోపల [illegible] ఒకే మోస్తరుగా ఉంటారు. "హిందువులనుప్పుడే స్వతంత్ర్యానికి అర్హత రాలేదు. ఇప్పుడే స్వతంత్ర్యమిస్తే భారతదేశం లో హిందూ మహమ్మదీయులకి ఒకరికొకరు ముట్టించుకోని [illegible]" అని "స్త్రీ [illegible] [illegible]

[illegible]

టీలంటే "వదువు నేర్పవం"అంటారు. ఆ నేర్ప చదువు ఏమిటయ్యా అంటే, వంట, పాట, కుట్లూ ఇవి నేర్పితే స్వతంత్రంవస్తుంది అంటారు. వనే ప్రాసైప్పు స్త్రీలకు ఇవ్వరాదా! ఏనూతన సంస్కారాలు లేకుండానే ఇదివరకట్టి స్త్రీలు కమ్మగా [illegible] వంట చెయ్యటమూ, ఏ వాయిద్యము లూ లేకపోయినా కంఠమెత్తిపోయిగా పాడ టమూ, రకరకముల ఎయినకుట్లు, పూసలకుట్లు, అద్దాలకుట్లు మొదలయినవి కుట్టడమూ చేస్తూనే ఉండేవారు. కాని అందువల్లనాకు ఏమీ స్వతంత్రంగాని గౌరవంగాని అనుభవించలేదు. కనుక క్రొత్తగా మీరుచేసే సంస్కరణాలు ఏమిటీ అని ప్రశ్న. కనుక స్త్రీలకు కొన్ని హక్కులు ఇవ్వాలి, ఇవ్వాలి అని చెప్పుతూ, వారికి కడకి మైనఅన్ని అభిప్రాయాలూ అడ్డుపెట్టే ఈ మితవాదులవల్లనే స్త్రీలల్లో, ఉత్సాహాన్ని చంపి వానిసత్వంలోకి తమని తోస్తూఉంటాయి.

స్త్రీలకు ఇప్పుడున్న వికొక ఏలాకొన్ని హక్కులు కావాలనని, భారత స్త్రీ ఇప్పుడు గృహాలక్ష్మి మాత్రం ఉన్నదని ప్రతివాళ్లూ ఒప్పుకుంటున్నారు. కాని అక్కరలేని సంస్కరణాలు ఏమిటో, ఏ పాశ్చాత్య నీకచికిత్స చేస్తే ఈ వ్యాధి కుదురుతుందో అనే విషయంలోనే మాత్రం అభిప్రాయ భేదాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఆ అభిప్రాయ భేదాలవల్ల ఈ అతివాద, మితవాద, ప్రతికూలవాదులు, ఒకరికొకరు మార్గాలుగానూ, సంఘద్రోహులుగానూ, విప్లవకారులుగాను కని పిస్తారు. మితవాదుల ఉద్దేశ్యం ఎక్కువగా విద్యా విజ్ఞానాలు లేనివాళ్లే అతివాదులనీ, కాని తమ మాత్రమయినా విచక్షణా, విజ్ఞానం లేనివాళ్లే మితవాదులుగా ఉండిపోతారని అతివాదుల ఉద్దేశ్యం. కాని ఒక్కటిమాత్రము చెప్పవచ్చును. ఎవరికిగాని విశాలభావములు, స్వతంత్రోద్దేశ్యములు, జన్మతో రావలసినదేకాని, డిగ్రీలవల్ల ఎంతమాత్రమూ రావు.

ఇంతకూ స్త్రీలస్థితి ఇప్పుడు ప్రపంచంలో ఒక్కొక దేశానికి ఒక్కొక్క మోస్తరుగా ఉన్నట్లున్నది. అమెరికా దేశంలో స్త్రీలు పురుషులకంటే తెలివిగలవారని భావింపబడుచూ ప్రపంచమంతటిలోకి ఎక్కువ గౌరవం పొందుతూ ఉన్నారు. వీరు పురుషులతో కలిసి చదువు కొని [Co-education] వాళ్లు, జడ్జీలు, ఇన్ని వాళ్లు మొదలయిన అన్ని ఉద్యోగాలు చేస్తూ ఉన్నారు. [illegible] స్త్రీలు [illegible]

[illegible]

రం ఒకరివ్వా స్త్రీలకు మాత్రమే ఉన్నది. వీరు కూడా అన్ని శాఖల్లోను, పరిశ్రమాగా రాజ్యాలోను పనిచేస్తారు. ఇప్పుడు వీరిని సైన్యంలోనికి, పోలీసులలోకి కూడా తీసుకుంటున్నారు. తురుష్క స్త్రీలు, నిన్నమొన్న టివరకు మహమ్మదీయ స్త్రీలవలెనే, అనేక సాంఘిక దురాచారాలలో, మూఢనమ్మకములలో బురఖాలలో అవిద్యలో, మునిగిపోయిన ఈతురుష్క స్త్రీలు ఇప్పటిని యింతే ముస్తఫా కెమాల్ పాషా అధికారం వహించినప్పటినుంచీ అద్భుతంగా మారిపోయి పురుషులతో కలిసి విద్య నేర్చుకుంటూ అన్ని అధికారాలూ అనుభవిస్తున్నారు: రష్యాదేశంలో స్త్రీలు ఎక్కువగా వైద్యవిద్యాశాఖల్లో పని చేస్తారు. ఇప్పుడు వీరికికూడా సైన్యాల్లో తర్ఫీయాతు ఇస్తున్నారు. ప్రస్తుతపు దిల్లీ [illegible] సభలో [illegible] మంది స్త్రీలున్నారు. జపాను స్త్రీలు గృహాలను సుందరంగా ఉంచటమే వారికి ముఖ్యధర్మంగా ఎంచుతూ ఎక్కువ స్వేచ్ఛ ననుభవించుచున్నారు. ఇప్పుడు వీరిని పోలీసులలో తీసుకుంటున్నారు. జర్మనీ స్త్రీలు [illegible] క్రిందటివరకూ ఇతర పాశ్చాత్య స్త్రీలవలెనే స్వతంత్రులుగా ఉండేవారే కాని ఇప్పటి డిక్టేటరు "హిట్లరు" అధికారం రాజ్యాకాంక్ష, ఎక్కువయిన తరువాత స్త్రీలందరు గృహములలోనికి తరుమబడి అనేక నిర్బంధములను లోబడి ఎక్కువమంది పిల్లలను కనటమే ముఖ్యకర్తవ్యముగా ఎంచుతూ ఉన్నారు. ఇటలీ స్త్రీల స్థితి ఇంతకన్న ఘోరము గానున్నది. ఇక్కడ ముస్సోలినీ మహాశయుడు పురుషులకందరికీ నిర్బంధవిద్య నేర్పుతూ స్త్రీలచేత మురికి పనులన్ని చేతగూడ పరిశ్రమలలో నిర్బంధముగా కఠినకార్యములను చేయించుచున్నాడు. ప్రపంచమంతా అభివృద్ధిని గరిష్టా ఉన్నది కాని ఏమీ [illegible] కనిపించడములేదు. మొత్తంమీద ఈ రెండు దేశాల్లోనూ డిక్టేటరుల రాజ్యతృష్ణ వల్ల శాంతిసౌఖ్యాలు పూర్తిగా మేరలో లేకుండాపోయినవి. వీటన్నిటికి ఉత్తర ధ్రువ ప్రాంతంలో ఉన్న ఎస్కిమోలలో స్త్రీల ను అవసరమైతే మారకం చేస్తుంటారుట.

గ్రంథం పెరిగిపోతూఉన్నది. ఈవిధంగా దేశానికొక మోస్తరుగా స్త్రీల స్థితి ఉన్నప్పటికీ మొత్తంమీద నాగరిక దేశము లన్నిటిలోనూ స్త్రీలు చాలాభాగం ముందుకు వెళ్లిపోయినారు. కాని మనమితవాద నాయకులు మాత్రం ప్రపంచపరిస్థితులు గమనించకుండానే రంగులువుట్టలను [illegible] [illegible]

[illegible]

రామకోటేశ్వరరావుగారు ప్రాచ్య విజ్ఞానములను నికి రావన్నారనీ, సంగ్రామసింహాగారు స్త్రీలు స్వేచ్ఛకోరలేనని కోరటమే అసందర్భం అని అన్నారనీ—ఈ మోస్తరుగా ఎక్కడెక్కడి వో ఉదహరణాలన్ని తీసుకవచ్చి స్త్రీలలో ఉత్సాహాన్ని చంపివెయ్యడానికి ప్రయత్నంచేస్తుంటారు. కాని పైవారందరూ ఇతర విషయాల్లో మహాత్ములైనప్పటికీ, స్త్రీ స్వాతంత్ర్యోద్యమానికి తమజీవిత సర్వస్వమూ ధారపోస్తూ స్త్రీసంఘములోని కష్టసుఖములను కనిపెట్టి నిజమైన స్త్రీహృదయముతో వెల్లడిచేసే స్త్రీల ఉద్దేశ్యములకు పైవారిమాటలకన్న ఎక్కువవిలువ ఉంటుందనేసంగతి మనమంతా అంగీకరించకతప్పదు.

ఇలాటి మితవాదశిఖరులయిన నేపటికా యమ్మంటి స్త్రీ జనాభ్యుదయాభిలాషిగారు వివరంగా తమకు తోచిన కొన్ని సందేహములు 8-3-37 నాటి గోలకొండపత్రికలో వెలువరించారు. ఆసందేహం ఏమిటంటే నేను ఒకమారు ఒక వ్యాసంలో ఒకసందర్భంలో వ్రాసిన ఒకవాక్యానికిన్నీ ఇంకొకమారు ఇంకొక వ్యాసంలో ఇంకో సందర్భంలో వ్రాసిన ఇంకొకవాక్యానికిన్నీ విరుద్ధం కనిపిస్తున్నదట.

ఇదివరకు నేను ఒకటి రెండు వ్యాసముల్లో స్త్రీలలో అవసరము, అవకాశము, సామర్థ్యము ఉన్న వాళ్లు ఉద్యోగములచేగాని, పరిశ్రమల చేగాని, వ్యాపారముచేగాని, ధనము సార్జింప వచ్చును. అనియు, "అవసరమువచ్చినప్పుడు, అక్కరకు ఉపకరించువిద్య" నే స్త్రీలు నేర్చుకొనుటమంచిదనియు, "ప్రత్యేకముగా స్త్రీ సంఘమంతయూ ఈయూ విద్యలనుమాత్రమే నేర్వవలెనని శాసించుట కెవ్వరికినీ అధికారము లే"దనియు, "స్త్రీసంఘమంతయూ వంటకుట్లు, పాట మాత్రమేగాక ఇష్టమువచ్చినవిద్య నేర్చుకొను అధికారము గలిగియుండవలె"ననియు వ్రాసియున్నాను. అంతేగాని శ్రీ అనాముకులు గారు తలచినట్లు స్త్రీలెవ్వరూ అలితకళలు నేర్వరాదనీ, అంతా ఉద్యోగాలు చెయ్యవలెనని ప్రభుత్వశాసనం ఒకటికావలెనీ, నేను కాక మరేఅతివాదిని కాని ఏసందర్భములోనూ వ్రాసియుండలేదు. కాని ఎప్పటికయినా మాఅతివాదులు చెప్పేది ఏమిటంటే స్త్రీలకు అన్నిశాఖలలోను చదివేఅధికారం ఉండాలిఅని [డిసెంబరు గృహలక్ష్మిలోని పోటీవ్యాసములను చూడుడు.]

[illegible] విషయము, మన మితవాదిగారు [illegible] వ్రాసింది ఎ [illegible] వ్రాశారు గాని యుగ [illegible] "[illegible]" గృహలక్ష్మి లో [illegible] "[illegible]" మొత్తంమీద ఇద్దరికోసం ఆనామకులే అవమాన [illegible] కే మోస్తరుగా ఉన్నాయి. [illegible], విద్యా

౧౩ వ పేజీ చూడుడు

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda PowerPress Hyderabad. Editor K. Balakrishna Reddy.